

EESTI NOORUS

8

Sisukord:

- ALMA IMAKAEVU: Kodukultuuri päevaks
AUGUST MEIKOP: Meie meelelaadist
HENDRIK ADAMSON: Arvustajad. Valm
ANDRES SÄREV: Näidendi lavastamisest
MEINART JÜRNA: Suvine meri. Luuletus
Targa rehealune: Rahvatants Muhust
ELMO ELLOR: Ühest kangelasnoorest
AUGUST MEIKOP: Käisime Rootsis
LEO MAKSIM: Jumbo
VOLDEMAR ELLER: Akadeemilise Meeskooriga Europasse
A. M.: Kaks päeva Vilsandil
Teadus & Tehnika: Häbelik päike
Meteoriidi langemiskiirus
Vana ja uue maailma angerjad
ANTON TEKKO: Kuidas rakendada kodu uurimisele

Kodukaunistamise võistlused:

- Järva 1. suvepäevad • Lõuna-Harju noortepäev • Völlikildult • Sallast • Paluküllast • Kohtla-Järvelt • Härglast • Kõnnust • Raiküllast • A. MEIKOP: Muljeid Jänedalt • Tamsalust • Lehtsest • Kolga-Jaanist • Paluperast • Porkunist • Pikavere-Suursoost • Alustest • Neerutist.
-

TALLINNAS, 31. AUG. 1937

9. AASTAKÄIK

KODUKULTUURI PÄEVAKS

(12. sept.)

Välise askelduse ja töö kõrval jäävad tihti tähelepanemata tummadesse majadesse sulgunud kodud, neis töötavate tublide naistega, kes on pühendunud kogu oma elu kestel tõsisele tööle ja igapäevasele enesosalgamisele oma perekonna huvides.

Perekonna eest hoolitsemine nõuab tänapäeva perenaiselt palju tööd. Ei piisa sellest, et toit on tehtud maitsvalt. Töidlusküsimus on terviseküsimus, iga perenaine valmistades toitu võtab omale vastutuse perekonna tervise eest.

Oma kodu kaunistamisel, sisustamisel ja loomisel teab perenaine, et temast oleneb suurel määral, kas kodudes meid tervitab rõõm, sõbralikkus, häädus ja suuremeelsus, või üleolekutunne ja inimarmastuse puudus. On amugi juba teada, et mitte ainult see ei ole ilus, mis on kallis. Teatakse, et isegi väär on pakkuda üle olude.

Lisaks sellele harjutab perenaine igapäev enesele teiseks iseloomuks aja ja tööjaotust, korda, täpsust, ettenägelikkust ja püsivust. Seda ta aga teab, et kõik need pisut hapukad

voorused, kuid igapäevases elus nii tarvilikud tarkused ei pea kitsendama tema perekonna heaolu ega mugavust.

Lõpuks kodune kasvatus ja kõikide sõbralikkude mõistete arendamine kodudes vajavad samuti armastavat hooldust — võib olla see ongi kodu olulisem ja tähtsam osa.

On raske mõista, et kõiki neid ülesandeid, mida kodu perenaiselt ja emalt nõuab, jõuab täita üks inimene, päälegi, kus moodne ühiskond naiselt nõuab, et ta ka säääl oma sõna ütleks. Sellepärast on tarvilik, et kõik perekonna liikmed aitaksid kaasa kodu ülesehitavas töös. See on ka riiklik ja rahvuslik töö ühtlasi, sest hää kodu on meie rahva jõud, jõud, mis on püsiv.

Sedamööda, kuidas meie kodus elame, sedamööda, kuidas säääl töötame, üksteist aitame ja armastame — sedamööda õpime oma kodu armastama ja austama.

Alma Imakaevu,

E. Naisliidu kodumajanduse sekretär.

Meie meelelaadist

Mu ees on kaks ajalche-referaati eestlase meelelaadist ja hingelistest omadustest. Üks neist on äsja Pärnus toimunud Eesti-Taani kultuurpäevilt taanlaselt Borgelinilt. Selle iseloomustuse peajooned on järgmised:

„Üks eestlase tugevusi on, et siin alati on rõhku pandud heale toidule. Kes hoolitseb toidu eest, see armastab ka tööd. See tööarmastus ongi eestlase teine ja tähtsam tugevuse joon. On loomulik, et see, kes armastab tööd, hindab ka eraomandust. Eestlane armastab korda ja distsipliini ja on tugeva kultuurilise arenguvõimega rahvas. Ta on tähelepanelik kõigele heale, mida võib õppida mujalt ega lase end alaväärtuslikust mõjustada. Ta ei vihka pimesi teisi rahvaid ja ühes sellega nende kultuurisaavutusi. Eestlane on andekas ja edasipüüdlük. Tal on demokraatne mõtteviis ja elutunnetus.”

Umbes nii kirjutab taanlane.

Teises referraadis (Post nr. 258—1933) kirjanik Semper võrdleb eesti rahva vaimulaadi prantsuse rahva hingeliste omadustega. Ta jõuab tulemusele, et eesti rahvast piinavat raskuse vaim. Meie romantikavaeses rahvalaulus puuduvat emotsionaalsus, müstiline ja maagiline suund. Võrreldes prantslastega olevat eestlased skeptikud ja väga kriitilised ning kaaluvad. Meil puuduvat rõõmus paatos. Omandanud sakslasilt karmi töökohustuse tunde, alahindavat eestlane naudinguid. Söögi ja joogi juures olevat eestlasel tähtsam hulk, kogus, kui toidu omadus.

Nii umbes kirjanik.

2.

Võrreldes neid kahte eestlase meelelaadi analüüsi-katset märkame neis peale ühtivuste ka hoopis vastupidiseid seisukohti. Tundub nagu hindaksime end ise halvemalt, kui seda tõesti oleme. Eriti ei tahaks nõustuda kirjanik Semperi seisukohaga,

nagu piinaks meid raskuse vaim. Kuigi on teadmata, mida just kirjanik mõtleb raskuse vaimu all, peaks see siiski olema negatiivne nähe. Pigemini aga tundub nukrutsemine meile põhiliselt võõras ja ilutsemine loomupärane. Ja kui meie hingelaadi peaks olema kogunenud raskuse vaimu tolmuteri, siis vaid viimastest sajan-ditest ja nende 25 inimpõlve jooksul, mil eestlane enam polnud oma maalapi täielik peremees. Veel paarkümmend aastat tagasi oli Juuru-Maidlas parun külast läbi sõites märganud üksikutes taludes aknail eesriideid. Järgmisel päeval kutsutud nende talude peremehed mõisa ja teatatud neile rendi tõstmisest. „Hakkate mul veel saksa mängima!” — Sobis siis meie vanematel selles olukorras ilutseda? Ilutsemine oleks siin olnud olukorraga leppimine, rahuldumine, iseenda äraandmine.

3.

Ja isegi nendest raskuse vaimu sajan-ditest läbi on ulatunud meie rahva igivana ilutsemise traditsioon. Vanem rahvas teab praegugi rääkida igaaastastest kokkutulekuist Taevaskotta, kus ümbruskonna rahvas on ilutsenud, kus nooremad on laulnud, mänginud ja tantsinud. Ja Helmes kestab rahva kogunemine Helme allikatele ja mägedele igal ristipäeval praegugi. Ning teatakse niisugusist kogunemisist mujalgi. Ning need kohanimed: Taevaskoda, Ilumägi (ilo — muistses tähenduses rõõm!), Ilunurme, Jaanimägi, Iluallik, Kaunissaare, Tantsimägi (Kurna vallas, mainitud 1415!), Kokemägi (kokko = jaanituli, jaanitulemägi?), milliseid leiame igas kihelkonnas ning milliste teisendid: Ihamaa (iha = imeilus, tore, võluv, imekena!), Ihämäki, Ilomäki, Ilosalo, Laulumäki, Kaunis-salo, Kaunisaho, Kanneljärvi, Kokemäki, Onnenvuori sadadena on levitud ka üle soomlaste maa. Ega ometi meie muistsed esivanemad ja hõimud neid paiku sellisteks risti-

nud raskuse vaimu ja nukrutsemise tähe all? Ja tugev pidi see ilutsemiste ja killapidude traditsioon ometi olema, et ta ehtsana jõudis ulatuda läbi sajandite meie ajani!

4.

Ja meie rahvalaul? Nukrutsemist ja raskust tundub ehk eelkõige selles meie rahvalaulu hilisemas loomingu, mida üks meie rahvalaulu häid tundjaid, dr. Martti Haavio, nimetab pääasjalikult naiste lauluks, naiste lüürrikaks. See ongi naise kurtmine, tüdruku, minija, mõisateenija raskest tööst ja raskest osast orjusaja perekonnas ja ühiskonnas. Sellest tuntavalt vanem on meeste, lauluseppade, sangariluule. Selle tekkimiskohaks polnud mõisa rehetuba, vaid pigemini Ilumägi ja hiis. Siin on ruumi ilule ja kalevite kangelasmeelele, kuigi ka vahest naermakutsuvale, pilkavale ja tõgavale rahvahuumorile. Ja vanimatest vanim on vististi see soome hõimu maailmaloomise looga ja Vanemuise nimega seotud rahvalooming, kus rahvas vanemuist hindab suure ilu- ja naljasõbrana, laululoojana, kandlemängijana, kevade ja rõõmu toojana. Näivald küll veidi naiivina, kuid siiski rahva hingepõhjast tulnud õige iluinstinktiga iseloomustab laulik seda aega laulus: „Kui Kungla rahvas kuldsel a'al”. Võõras näib sellele ajale ja selle aja rahvaluulele raskuse vaim.

5.

Jõuame tulemusele: eestlane on ehk küll põhjamaiselt kaaluv ja kaine, tagasihoidlik ja napolisõnaline, kuid siiski ilumeelne, kangelasmeelne, andekas, algatava ja tugeva tahtejõuga, millel pole midagi ühist raskuse vaimuga. Parimaks tõenduseks sellest on meie ärkamisaja ja hilisemad rahva- ja riigijuhid, meie teadlased, meie leidurid, meie vaikivad Keresed, Palusalud, ja äsja soome laskeradadelt koju jõudnud vähese jutuga Kiviojad, Kivistikud, Lokotarid ning paljud teised vaimu ja kehakangelased, kes Eestit sellisena tutvustavad maailmale.

Küllap neid kõiki on toitnud andekuse ilumeel ja tööõõm.

ARVUSTAJAD

(VALM)

Pörn põvvasitikas,
morn maksalutikas,
õrn heinaritsikas,
nutikas päevakutsikas
tegid üheskoos tuuri
ümber puukuuri ja tuipuuri,
vaatasid ähkiivat-puhkiivat puiduri,
kes saagis ja kiilus,
kuna päike pragudest piilus.
Mehe laubal ladises higi,
pihk puuvaigust must kui pigi.
„No vaadake ometi
kometit,
eks puregu parem lehti,“
seda sitikas segas sehviti.
„Tühja noist lehist,“
toda lutikas laitis tehist,
„kui saaksid vaid maitsta maksa.“
„Ena mul saksa,“
ritsikas vahele viskas,
„heinaga, vaata mis ka
maksab juba mehel möllata.“
„Tujukest teil seda tõllata.
Lebades leiba luusse lasta,
päikese paistel kõrva paista
see juba läheks,“ kutsikas arvas,
kiigutades kuidagi keret karvast.
Aga siis, ui-ui,
tuli äkki tui.
Sitikas sibama,
lutikas leduma,
ritsikas ripslema
ja kutsikas kepslema –
vaevu said vaenlase küüsisist kaduda.

Moraali võid aduda:
tühjagi ära tee teiste tööst,
hoolitse ennem enese eest.

Näidendi lavastamisest

Näidendi lavastamine algab näitejuhi-lavastaja eeltööga n. n. režiikavandi koostamisega.

Näitejuht loeb kõigepealt lavastusele tuleva näidendi mitu korda läbi. Tutvub siis autori elukäiguga ja ta loominguga, eriti aga lavastatava teose saamislooga ja tüki kohta ilmunud arvustustega.

Selle järele asub näitejuht näidendit analüüsima. Määrab esiteks kindlaks teose žanri: kas lavastatav näidend on tragöödia, draama, komöödia jne.; kas ta on idee-, karakter-, probleem-, olunddraama jne.; kas ta on ajalooline või olevikuaineline; kas ta on karakter-, idee- või olustikukomöödia jne. Juhul kui teoses on elemente nii ühest kui teisest žanrist, määrab näitejuht teose liigi selle järele, mis näidendis kõige tooniandvam ja mida ta lavastuses tahab rõhutada.

Edasi süveneb näitejuht teose temaatikasse, võtab vaatluse alla näidendi ainevaldkonna, analüüsib teose faabulat, motiivistikku ja süžeed. Mida põhjalikumalt ta seda teeb, seda kergem on tal järgnev töö.

Jälgides sellejärele näidendi tegelaskonda, peab näitejuht täielikule selgusele jõudma kujundite välimuse ja sisemaailma suhtes, eriti aga tähelepanema nende ülesandeid ja üksteisega suhtumist. Just tegelaste suhete äramääramine on näitejuhi töös üks vastutusrikkamaid ülesandeid. Sest iga lavakuju loomine oleneb väga suurel määral sellest, kuidas meie mõistame mitmesuguseid vahakordi teiste tegelastega.

Edasi asub näitejuht teose ideestiku kindlaksmääramisele. Ideena esineb draamateoses see mõte, mis kannab teost ja tegelasi. Tavaliselt esineb näidendis mitu ideed ja sellisel juhul tuleb näitejuhil selgusele jõuda, milline neist on pea-, millised kõrvalideed. On aga ka näidendeid, kus üldse ei leidu mingit ideed või see esineb liiga kahvatult. Sellise teose puhul peab lavastuse pearõhk langema teose mõ-

nele muule väärtusele. Teose ideestiku määramisel tuleb näitejuhil loomulikult arvestada ka lavastuse ideega.

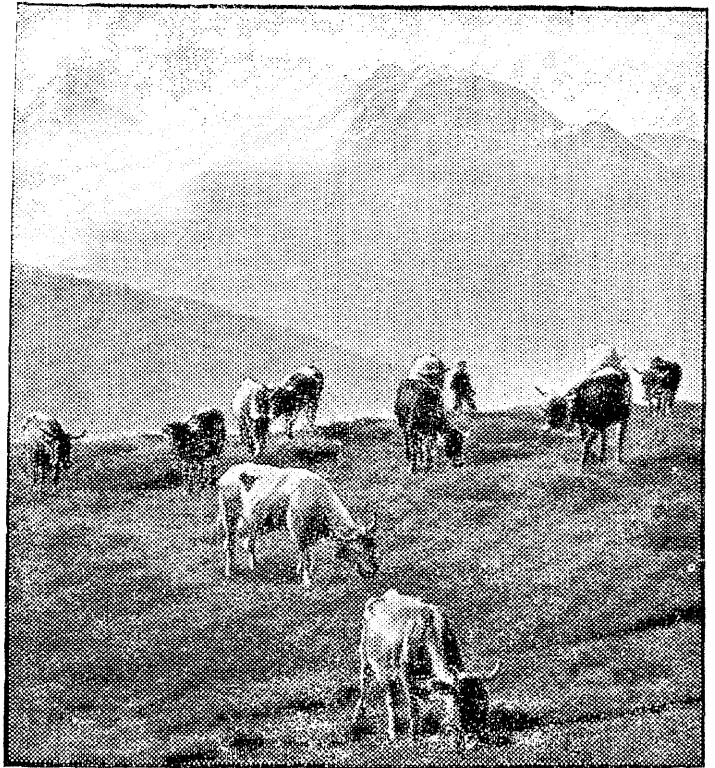
Idee selgitamise järele jälgib näitejuht näidendi probleeme — konflikte. Probleemid esinevad teoses harilikult seoses ideega, võivad aga esineda ka ilma ideeta. Probleemid — konfliktide näol — annavad draamateose kandetala — võitluse.

Edasi peab näitejuht näidendi sisulisel analüüsimisel tähelepanema teoses valitsevat meeleolu. Viimane on sageli võimeline vaatlejahaarama jõulisemalt kui teose mõttestik ja psühholoogia. Sellepärast on väga tähtis, et näitejuht näidendi meeleolustiku leiaks õige ja suudaks seda laval anda mõjuvana.

Lõpuks tuleb näitejuhil silmas pidada ka näidendi kompositsiooni, tähelepanna teoses esinevaid kontraste, jälgida sündmustiku gradatsioonid jne. Näidendi lavastuslik tervik ei tohi puudulikum olla teose kirjanduslikust tervikust.

Näidendi sisundi ja üleschituse analüüsimise järele asub näitejuht misantstseenide väljatöötamisele. (Misantstseen on prantsuskeelne sõna — mise-en-scène — ja meie märgime sellega tegelaste paigutust ja käikude korraldust lavastuses.)

Selleks valmistab näitejuht kõigepealt nn. lavaplaani, mis kujutab lavapildi põranda ruumi. Seda lavaplaani ei tohi aga mitte niisama silma järele umbes paberile visata. Näitejuht peab oma näitelava ära mõõtma ja selle järele joonistama täpselt vähendatud põhiplaani, mille järele on võimalik määrata õiget suurust lavapinnast, soffittide vahedest jne. Selle põhiplaani alusel joonistab ta nüüd lavaplaani ja määrab ära kui palju tal tegelikult ruumi jääb, kui dekoratsioonid on kohale paigutatud, kui palju lavapinnast võtab enda alla mööbel, kui palju ruumi kulub tegelastele jne. Kasutades täpselt vähendatud lava põhiplaani ja arvestades iga eseme ning

Kari mägedes

tegelase jaoks vajalist ruumi, võib näitelava üldruumi ära kasutada viimse kui veerandmeetri.

Misanstseenid tulevad välja töötada kooskõlas lavaplaaniga. Misanstseenide üleskirjutamiseks kleebib näitejuht oma režiiraamatu igale lehele puhta lehe vahele, kuhu ta teeb oma märkused. Näidendi teksti kõhale, kuhu märkus kuulub, tõmbab ta sõnade vahele püstjoone ja kirjutab selle juure järjekorranumbri. Siis märgib kõrvalolevale puhtale lehele sama numbri ja kirjutab sinna juure misanstseeni plaani, s. o. tegelaste seisundid või liikumise. Tegelaste algseis märgitakse väikese ristikesega (X), selle juure tegelase nimetäht. Nüüd tõmmatakse nool sellelt märgilt sinna poole, kuhu tegelane liigub. Tegelaste istumised, tõusmised, pöördumised jne. võib näitejuht tähendada vastavate märgikestega või kirjutada sõnadega, nagu paratamatult ka tuleb teha kõigi pikemate seletustega.

Kasutades vastavaid lavakunstilisi töökspidamisi võib tänapäeva näitejuht-lavastaja misanstseenide loomisel

võtta omaks väga mitmesuguseid seadusi ja printsiipe. Üks seadus on väga vankumatu: kõik, mis laval sünnib peab olema publikule näha ja kuulda. Julge ja andekas näitejuht võib teose režiibilisel rakendamisel käituda ka kõige omapärasemalt, kuid seda seadust ta ei tohi hüljata. Sest mis laval nähtav ja kuuldav ei ole, seda ei ole publiku jaoks seal olemas. Ja mida ei ole publiku jaoks laval olemas, seda ei ole sinna ka vaja.

Misanstseenide loomisel näitejuht väljub lavastuse ideest, tegelaste käitumisest ja kõnelusest. Misanstseen ei tohi kunagi olla juhuslik. Ta peab alati olema põhjendatud. Sama reeglipärasusega kui näitejuht peab ehitama lavastuste sisemiste clamuste struktuuri, peab ta leidma ka vastavad välised liikumised. Näitlejate põhjuseta kõndimine ja ainult „elava liikumise“ pärast käikude tegemine on võlts. Misanstseenide kunstiline väärtus oleneb nende loomulikkusest, loogilikkusest, ilmekusest ja lihtsusest.

Misanstseenide loomisel tuleb näitejuhil celkõige silmas pidada, et alati

vajalisel määral leiaks esiletoomist näitleja miimika ja žest. Sellepärast ei ole kuidagi lubatav, et teotseja (kõneleja või teatavas sihis liikuja) näitleja teeb passiivsemalt seisvast tegelasest möödakäigu viimase seljatagant. Ta kaotaks seega hetkeks kontakti publikuga ja ka vastasmängija oleks silmapilguks tegevusest väljalülitatud. Iseasi aga on kui kaasnäitleja seisab seljaga publiku poole, siis saavad mõlemad tegelased teineteist pilguga jälgida ja saalist vaadates tundub sama, mis eest üleminek. Möödaminekud seljatagant on aga alati pildiliselt ilusad ja ainuõiged, kui vastasmängija istub või lamab. Püstiseisva kaasnäitleja seljatagant pugemisi või jälle istuva või lamava partneri eest üleminekuid tuleb laval lubada muidugi siis, kui sellega taotletakse erilist eesmärki, ükskõik, kas siis koomiliste või traagiliste motiividega. Pöörduda tuleb laval ikka publiku poole, s. o. ringis lava sissepoole.

Näitleja kõne on publikule alati selgemini kuulda, kui ta kõneleb saali poole. Seepärast on soovitatav misanstsene luua ikka nii, et näitleja nagu kõneldes jääks publikusse, kas otse, poolprofiilis, või vähemalt profiilis. Eriti tähtis aga on, et näitleja oma esimesel etteastel saaks ilmuda publikule nähtavale täie näoga ja seega ennast kohe maksma panna nii sõna, kuju, žesti kui miimikaga.

Näidendis vajalikkude misanstsenedega peab näitejuht arvestama juba lavaplaani koostamisel. On väga tähtis lavaruum jagada ja näitlejad liikuma panna nii, et kogu ruum kasutamist leiaks ja võimalik oleks hoiduda misanstsenede kordamisest. Tähtsamad stseenid tuleb lavale seada nii, et näitlejad oleksid võimalikult lava keskel ja esiplaanil. On aga mõnel tegelasel vaja olla laval ilma et ta sealolek hargneva tegevusega seoses oleks, siis on soovitatav teda viia lavasügavusse, publiku esimese tähelepanu piirkonnast pisut kaugemale.

Üldiselt: häid misanstsene luua ei ole kerge. See nõuab näitejuhilt palju tööd ja mõtlemist, eelkõige aga lavastatava näidendi põhjalikku tundmist. Mida rohkem näitejuht teose sisusse

tungib ja mida elavamalt ning täielikumalt ta selle tegevust enesele suudab selgeks teha, seda kunstiküpsemaid ja huvitavamaid misanstsene ta võib luua.

Näitejuhi poolt enne proove koostatud režiikavad on talle lähtekohaks, mida ta näitlejatega töötades edasi arendab ja vajaduse korral ka muuta võib.

Kui näitejuhil näidendist režiikavand kirjutatud ja kõik eeltööd tehtud, kutsub ta näitlejad lugemisproovile. Töö algab näitejuhi sissejuhatava seletusega teosest ja selle lavastamise plaanist. Sellejärel loetakse näidend läbi ja nüüd võetakse ühiselt veel kord läbiarutamisele kõik need küsimused, millega näitejuhil juba eeltöö jooksul tegemist tuli teha. Näitejuht selgitab näitlejaile oma seisukohad ja ka näitlejail on õigus oma arvamisi avaldada. Näitejuhi sõna jääb muidugi viimaseks, kuid ka näitlejaile peab kõik peensuseeni selgeks saama ja vastuvõetav olema, mis neil näidendis teha.

Ja siis algavad proovid... Neid tuleb teha suure hoole ja püsivusega, kuni näitlejail kõik ülesanded selged on, kuni kokkumäng loomulikuks muutub, kuni... lavastus on etendus-
k ü p s.

MEINART JÜRNA

Suvine meri

*Oleled eneses, võõrale vaikne.
Midagi sinus ent valvel.*

*Lainte värelus tußandelaikne
peidab su rafutust allvee.*

*Läbi nii tujuküllase päeva
valvab sind valge majak.*

*Ja sinu varjatud hinge näevad
pilv vaid ning üksik kafak.*

TARGA REHEALUNE

Rahvatants naistele Muhust

„Targa rehealune” on üks meie vana-
maid ja omapärasemaid rahvatantse. Tants
on tuntud Muhus ja läänepoolisel Pärnumaal.
Käesolev tantsuviis ja seletus on saanud Leena
Väärtnõult, Muhus, kelle seletuse
järgi tantsinud seda tantsu ainult naised.
Tantsitud torupilli järgi, mille juures kor-
damisel lauldud: ii-tim-tim, aa-ta-m-
tam, pou-ou-ou, pou-ou-ou. Tantsu
ja tantsuviisi kirjutas Leena Väärtnõu 1935.
a. suvel Ullõ Toomi. Leena Väärtnõu se-
letuse järele pidavat tants kujutama targa
(teadja — nõia) ohvritalitust.

Teisendi järele Pärnumaalt kujutavat tants
rehepeksu ning tuntakse siin tantsu „Rehe-
peks” nime all. Mõnel pool on isegi rukki-
vihk põrandale pandud ja selle otsas tant-
situd.

Tants ilmus „Eesti Nooruses” nr. 10 —
1933. a. Kuna aga tantsu palju uuesti nõutud
ja selle numbri trükk otsas, avaldame tantsu
kohandatuna uuesti.

Tants leidis sellisena väga suurt tähelepanu
k. a. Hamburgi pidustusil, kus Eesti esindus-

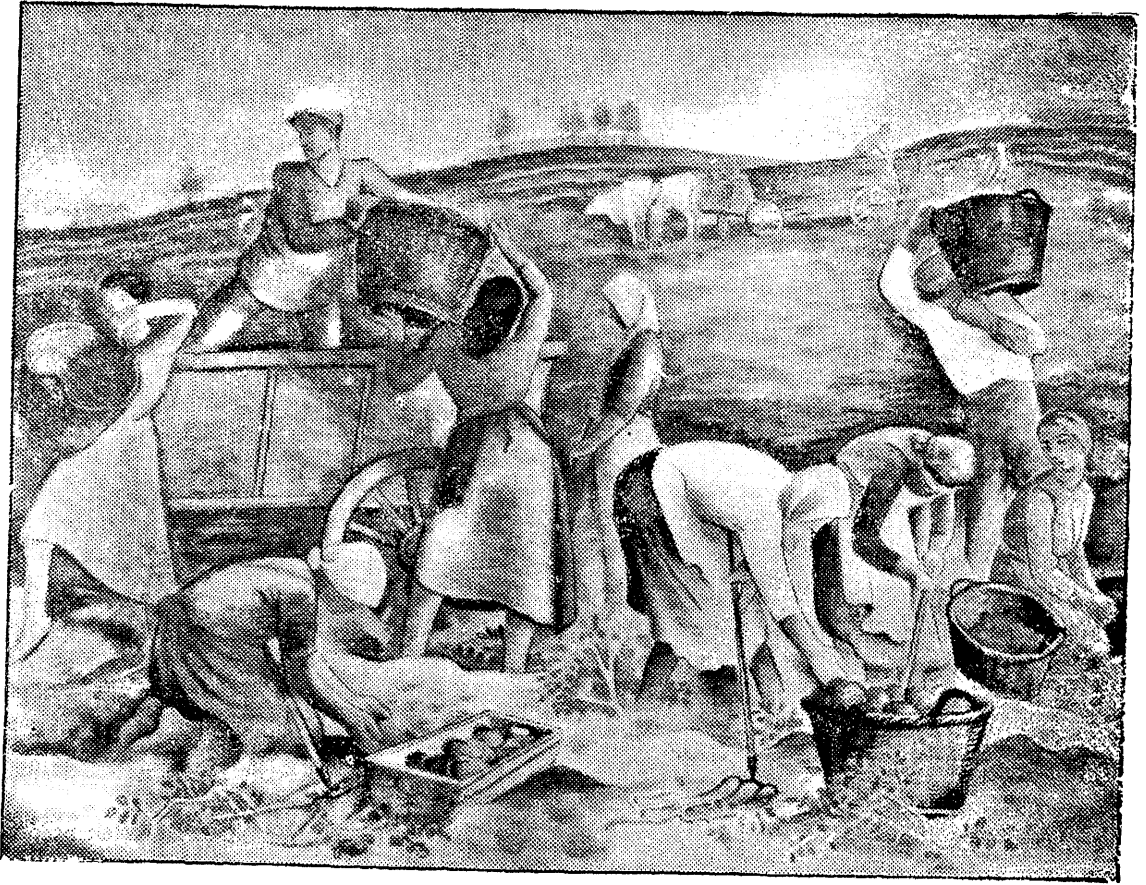
rühm ta ette kandis Thalia teatris ja pidulikul
rongikäigul Saksa riigi võimukandjaid möö-
dumisel. Ka Rootsis oli k. a. ajakirjandus
tantsule väga tähelepanelik ning kirjutas
Skanseni vabaõhumuuseumis ettekantud „Tar-
ga rehealuse” kohta: lihtne, ehtne ja ilus.
Tants kanti ette, lauldes kordumisel kaasa
torupilli mängu meenutavaid sõnu.

Pildil: Lõpustseen tantsust, ettekantud
riigivanema ees Jänedä maanoorte päeval.

Toimetus.

(Kirjeldus lk. 256)

JOOSEF BATO „Kartulivõtmine“

TARGA REHEALUNE

Algseis: Vaba arv neidusid seisab ühe-kordses ringis nägudega päripäeva. Pillimehelt saadava kolme akordi jooksul ühendavad tantsijad käed, s. o. annavad vasaku käe esolejaile ja paremaga võtavad tagaoleja käest kinni.

I osa. Tantsijad algavad päripäeva liikumist kolmneljandiku sammuga. Samm sooritatakse järgmiselt: esimesel veerandil astutakse vasaku jalaga väikese rõhuga samm ette, teisel veerandil viiakse parem jalg vasaku kõrvale (mitte enam rõhutada!) ja kolmandal veerandil nihutatakse vasakut jalga veidi edasi. Järgmise takti esimesel veerandil tehakse rõhuga samm ette parema jalaga, teisel veerandil viiakse vasak parema kõrvale ja kolmandal veerandil nihutatakse paremat veidi edasi. Liikudes kaks sammu (taktid 1.–2.), pöörduvad tantsijad nägudega ringi sissepoole ja kummarduvad 3. takti jooksul painutudes alla ja sirutades endid 4. takti jooksul, tehes kogu aeg kohapeal $\frac{3}{4}$ sammusid. Kummardusel ühendatud käed viiakse ühele sirgjoonele kehaga. Järgmisel, s. o. 5. taktil alatakse

jälle liikumist päripäeva, täites kõike eelpoolkirjeldatud veel kolm korda (taktid 5–16).

II osa. Varem kokkulepitud tantsija (esitantsija) laseb enda esoleja käest lahti (järeltuleja omast mitte!) ja pöörduv vasakut kätt vedades enda järele kõiki tantsijaid; liikumine toimub $\frac{3}{4}$ sammuga (ärge unustatagu rõhutamast iga sammu esimest veerandit!). Nüüd püüab esitantsija kätte saada rongi lõpus olejat, tal on seks aega 16 sammu (taktid 1–16). Lõpusoleja seljataha jõudnud, ühendavad esimene ja viimane oma vabad käed — seega on moodustatud vastupäeva liikuv ring. Juhtumil, kui jõutakse kokku enne 16. takti, liigutakse ringis senikaua vastupäeva, kuni lõpeb 16. takt.

II osa b. Tegevus seesama, mis I osas, ainult liigutakse ringis vastupäeva ja kummardatakse väljapoole (taktid 1–16). Esimese sammu esimene veerand tuleb rõhutada tugevamini, et oleks kuuldav, millal algab II osa b.

Tants lõpeb II osa 16. taktiga.

ÜHEST KANGELASNOOREST

„...27. juunil k. a. avati Sännas langenud vabadussõjalastele mälestusmärk; teiste seas langes seal ka 14 aastane vabatahtlik H. Treffneri gümnaasiumi õpilane Johannes Luiga...”

Mis ütlevad meie praegu kasvavale noorsoole ülalpool tsiteeritud ajalehe read?

Nendele, kes on sündinud Eesti Vabariigis. Nendele, kes on sündinud siin kodanikkudena, aga mitte Vene alamadena, nagu alles praegu juhtival kohal püsiv põlv.

Kas tuletavad need read neljateistkümmne aastast vabatahtlikust, kes langes isamaa ja vendade eest, meelde vana targa Kreeka rahvajuhhi sõnu: Hea on noorsugu, kes külmaks ei jää, kui kodumaa vajab võitlejaid...

Eks olnud Joh. Luiga meie tookordse noorsoo paremikust. Nende seast, kes teadsid ja tundsid, et korral, mil isamaa vajab võitlejaid, tuli anda end isamaa teenistusse. Mis tollest, et see nõudis noore elugi... Isamaa võis seda tahta ja see tuli anda.

Eks oelnud langenud Johannese vend, Vabadussõjaaegne soomusrongi juht res.-kol. Oskar Luiga sama mälestussamba avamisel:

Kahesugust isamaa armastust on. Üks tahab isamaalt saada, teine on valmis kõike andma, isegi oma elu. Viimast moodi armastasid isamaad need noored mehed, kes ka Sännas langesid.

*

Johannes Luiga tookordseist kaasõpilastest Treffneri gümnaasiumis, Endel Parts, jutustab nende sõttaminekust järgmist:

Vanemate õpilaste liinile siirdudes jäi noorematessegi rahutus ning iha, mida omakord õhutas ajakirjandus ja suur huvi kodumaa ajaloo vastu, rahutus ning iha, mis vägisi kutsus lahkunud kaasvõitlejate järele sinna, kus tule ja võitlustega loodi riiklikku iseseisvust.

Ei, tookord ei mõeldud materjaalselt, — ei tulnud üldse mõttesse, et vabadusvõitlejate osaks langeksid mõningad eesõigused. Ei, see polnud ka seiklusihia, vaid puhas isamaa armastus, tung, kuidagi kaasa aidata juba kindlamad kontuurid võtnud imele — Eesti Vabariigile, selle suureks ja ilusaks õnnestumiseks.

Sõjasõidu algul sai kooli direktor Treffner meie ärasõidu kavatsusest teada, kutsus meid enda juure ja noomis hoolega läbi, et oleme sõttaminekuks noored ja võime isamaale kasulikumad olla, kui kasvame suureks ja õpime koolitarkust. Ütlesime, et „õige küll”, aga lahkudes ta kabinetist, läksime koos Joh. Luiga kostikorterisse, kus sõime lõunat ja ruttasime rõõmsalt jaama.

Üks ešelon sõitis sõduritega Valga poole, kuid meid ei võetud peale.

Pärast kurvastust ja pettumust tärkas hea mõte. Läksime eesliini haiglasse, kus Iamas oma käeluuhaavaga soomusrongide juhataja kapten K. Parts. Ajasime ta unest üles ja seletasime oma soovid ja kavatsused ära. Kpt. Parts ütles, et „koolipoisse on soomusrongile tarvis,” ajas end kuidagi istukile, küsis laualt paberit ja raamatu kõval kaanel kirjutas oma asetäitjale kpt. A. Irvele meie mõlemate jaoks kaaskirjad, et „Armas Anton, võta see ja see koolipoiss vastu soomusrongile, ehk saad neid ära kasutada lahingute ajal rongidevaheliseks sideks.” Andis meile veel eritunnistuse, et meie raudteesõitu kuni soomusrong nr. 1-ni ei takistataks.

Mäletavasti kestis sõit Tartust sihtkohta Võrru kaks-kolm päeva. Võru jaam oli lõhkeainete plahvatustest täieline rusuhunnik. Teel meie süüa ei saanud. Mõne jaamavahe kõndisime jala halbade liiklemisolude tõttu. Õhtul päralt jõudnult saime õhtusöögiks musta kohvi, heeringat ja leiba. Johannes Luiga kiitles ja ütles, et: „Ega suuresti veel süüa ei tahagi.”

Siit peale, 4. veebruarist 1919. a., algasid tookord alles 14 a. Johannesel rängad sõduripäevad, millist elu ta kandis nurisematult ja tõsise uhkusega, muutudes varsti naiivist lapsest mehiseks poisiks. Võttis osa loendamata

tuist lahinguist luurajate komando sõdurina Stakelni, Võru, Petseri, Mõniste ja Antsla juures. Lahingutes ülesnäidatud vahvuse eest annetati talle tasuta maasaamise õigus ja II liigi 3. järgu Vabadusrist.

Julge ja kartmatu oli ta alati lahingutes. Teda tunti osava ja külmaverelise laskurina.

Langes 25. aprilli varahommikul Sännas, liikudes piilurina 3. soomusrongi punaseid jälitavate dessant-osade ees koos kaaslastega, sai Johannes Luiga surma kokkupõrkel punaste eelpostiga, olles esimesi vaenlase märkajaid ja püssitule avajaid, hüüdes seltsimeestele: „Näe, üks juba langes!“, mis jäi ka Johannese viimaseks sõnaks, sest järgmisel hetkel surmas ta silmapilkselt punase lask, kuuli tungides nina otsast sisse ja väljudes kuklast...

*

Sellest lühikesest kirjeldusest ja nappidest faktidest hoovab meile vastu seda vaimu,

mida tahes-tahtmatult peab nimetama noorte kangelasvaimuks. Sarnaseks, mis sundis ja kohustas noort välise surveta, oma südametunnistuse parima äratundmise järele, anduma isamaa iseseisvuse vundamendi müürikiviks! Küsimata sellest, et nägemata jääb kümnete aastate päikespaiste ja eluilu, nautimata jääb nooruse ning meheea elurõõm.

Kas saamegi meie neid teisiti nimetada kui kangelasnoorteks?

Ja kas ei tunne needki noored südamed, kes seda ajakirja enamuses loevad, kel on õnn olla sama vana kui Eestigi, ehk õnn olnud koguni sündida vabas Eestis, kas ei tunne need, et nad tahavad oma isamaale ja rahvale sedasama olla, mis olid õppursõdurid Vabadussõja — kangelasnoored. Muidu, oleksid toodud ohvrid üleliigsed, muidu oleks Johannes Luigagi vahvalt antud ülim — oma elu — õnnetus.

Elmo Ellor.

Rootsi nelud

Käisime Rootsis

Endine elav läbikäimine Eesti ja Rootsi noorsoo-organisatsioonide vahel oli kriisiaastatel veidi katkenud. Käesoleval suvel korraldas Rootsi noorsooliit, Svenska Ungdomsringen, Örebros oma iga-aastase kongressi ja suurpidustused, millest osavõtmiseks saadeti kutse ka ÜENU-le. Kuigi osavõtuks alguses polnud väljavaateid, teostus sõit lõpuks siiski õnnestunumalt kui suudeti arvata. ÜENU Tallinna osakonna poolt kujundati 30-liikmeline esindusrühm, milles oli ka Saksamaal esinend mustervõimlejaid. Ehtsate esindusriiete saamiseks aitas kaasa ÜENU Muhu-Hellamaa osakond, kust sõiduks laenati muhu rahvariideid.

Stockholmis, kuhu jõudsimine 23. juulil, olid vanad sõbrad „Allmogegillet'i" ja „Appelli" noored, rõõmsate jälleenägemistervitustega juba ootamas. Nende saatel tutvuneti veidi linnaga ning esineti õhtul rahvatantsudega Skanseni vabaõhumuuseumis. Äsjasadanud vihmast hoolimata oli pealtvaatajaid kogunenud kaunis palju. Esinemised õnnestusid kõigiti. Korraldajad peamiselt Saksas esitatud tantsude-mängude repertuaari. Ajalehis tõsteti eriti välja „Targa rehealune".

Õhtul olime Stockholmis noorteühingute „Appelli" ja „Allmogegillet'i" kutsutud külalised omavahelises koosviibimises Källhageni rannakohvikus. Õhtu oli meelde jääv vahelduvate tervitustega ning eesti ja rootsi esinemistega. ÜENU poolt anti Apelli mälestusesemena nahkkõites külalisteraamat ja Allmogegillet'ile ÜENU laualipp.

Laupäeval, 24. juulil algas omnibussides viietunniline sõit läbi ilusate rootsi maastikkude ja mööda muistsest Sigtunast Örebrose, kus pidustused olid tegelikult juba alanud. Rootsi noorsoo kongressi osas oli muuseas otsustatud 1939. aastal korraldada Stockholmis suured rahvusvahelised rahvatantsupidustused, milleks kutsud saadetakse kõikidele rahvastele. Pidustuste eeltööks on liidule juba Rootsi valitsuse poolt lubatud 8000 krooni. Kutse osavõtmiseks anti isiklikult ka ÜENU-le.

Ka rahvapillimeeste mänguvõistlused olid juba lõppenud. Võistlesid 40 paremat kogu riigist asjatundjate komisjoni ees. Hinnati mängutehnikat, mängude valikut, oma loomingu ning kaasaaitamist rah-

vaviiside korjamisele. Auhindu sai 32 mängijat, neist 3 naist.

Peale lõunat toimus linna suurejoonelises kontsertsaalis pidulik avaaktus. Osavõtjate hulgas oli eesti, norra, soome, saksa, rootsi ja taani esindajaid.

Peakõnes tervitas liidu auesimees direktor Kurt Belfrage eesti esindajaid saksa keeles väga soojalt. Liit, millesse nüüd juba koondunud üle 400 ühingu Rootsis, on oma esimeseks ülesandeks seadnud viljeleda rootsi omakultuuri. „Meie viljeleme meie rahvariidet, rahvamuusikat, rahvalaulu, rahvatantsu, rahvavamänge, kuid ka meie keelt, meie esinemist, meie kombeid ja meelelaadi. Meie hindame kõiki, mis vanas on hää ja uues kultuuriliselt vastuvõetav. Tahame olla õilsad ja sisemiselt soojad ning meie liikumise aluseks on meie traditsioonirikkas rootsi kodu."

Eesti tervitused andis pidustusile rootsi keeles üle A. Meikop, tänades auesimeest ja linnapääd Eestile osutatud soojade sõnade eest ning juhtides tähelepanu vanadele sidemetele, mida niisugused kaunite rahvariiete ja õilsate noorte traditsioonirikkad pidustused uuendavad ja tihendavad.

Õhtul viis rongikäik noored staadionile. Peale koorilaulu, maahärä Hasselroti avasõna ning rootsi lipu austamise järgnes rootsi põllutööstusministri Pehrson-Bramstori peakõne. Kõneleja hindas Põhjamaade kultuurilist koostööd. Kriisiaastad on näidanud, et sisemine ja väiksemis ringes toimuv kultuuritöö püsib kindlamalt ja annab suuremaid tulemusi, kui laiad internatsionaalsed liitumised. Eriti tähtis on aga Põhjamaale, et nad ei kaotaks elulist kontakti minevikuga ja esivanemate ilutraditsioonidega.

Järgnesid tantsude ettekanded, kus ka eesti esinemine õnnestus suurepäraselt. Ajalehed tõid siin tunnustavaid kirjutusi. Kohalik ajaleht: „Nerikes Allehanda" kirjutab: „Veidi kaugemal oli eesti rühm end üles seadnud ning marssis nüüd oma mehise lipuhoidjaga esiplaanile, kui ehtsale küla pulmapeole. Ja nüüd järgnes ettekanne, mida kunagi ei saa unustada — hoogne, mänglev, elegantne ja gratsiöösne korruga." Õhtu lõppes ühise hümniga: „Du gamla, du fria".

Järgnes koosviibimine Suure Hotelli peosaalis, kus umbes 1000 rahvariides noort esitasid omi tantsu, mängu, laule, muusikat. Meie

Örebro algkoolide õpilasi rahvariietes koos Rootsi noorsooliidu esimehe Gustav Karlssoniga.

pillimees Peeter Piilberg, oli siin rootsi noortele huviobjektiks oma parmupilli ja torupilliga. Ka meie noor viiulikunstnik prl. Celia Aumere sai teenitult hiigla ovatsioone. Lõbus koosviibimine ja tants kestis üle poole öö. Tantsiti ainult rahvatantse.

Pühapäev algas piduliku jumalateenistusega ja rahvapillimeeste kontserdiga. Õhtupoolel algasid suured rahvapidustused Adolbergi rahvapargis, kuhu mindi hiigla rongikäiguga. Pidustuste peakõne pidas pastor Einar Brundin teemal „Aeg ja noorus“ pipardades oma sisurikkaid lauseid terava huumoriga. Järgnesid koori ja rahvatantsu ettekanded. Eestlaste esinemine tõi siingi suure „rahvaliiikumise“, kuna esineti mitmes paigas korraga ja ajalehtede kiitvate kirjutuste mõjul kõik tahtsid näha eestlaste esinemist. Nii tantsijad kui ka „Torupilli Peeter“ said teenitud aplause.

Esmaspäev, 26. juuli, oli pühendatud osavõtjate ühisele väljasõidule omnibussides. Peatuti Lindebergi linnakeses, vaadati Siggebohytta kodumuseumi, peatuti Karlskoga linnas ja Boförsi kahuritehastes, vaadeldi Aggerudi kaunist kalmistut, ja kodumuseumi ning Klunkhytta nimelist talu, milline praegu Örebro naisorganisatsioonide suvekoduks. Lõpuks roniti Lekhytta kõrgele klindile, kust avanes suurepärane väljavaade rootsi vahelduvalle loodusele. Eestlastele ja ka teistele rootsi ja välismaade osavõtjatele oli see ühine väljasõit koosviibimiste, laulude ja tantsudega ilusaks elamuseks, mida suurendas suurepärane ja ilus ilm.

Järgnes koosviibimine linna suvekasiinos. Ühise laua juures üteldi südamlikke tänu- ja tervitussõnu ning veenduti peatses jälleenägemises. ÜENU Keskjuhatuselt poolt anti Rootsi noorsooliidu esimehele õpetaja G. Karlssonile üle ÜENU laualipp ning ühtlasi kutsetulla ÜENU juubelpidustustele 1939. aastal. Lahkumine oli väga südamlük.

Järgmisel õhtul toimus Stockholmis veel üks ühine nooruslik- ja südamlük koosviibimine ühes linnast väljas asuvas suvikohvikus, mille koos rootsi noorsoolastega võtsime kogu õhtuks oma alla. Vaevalt kunagi kusagil on tehtud nii hoogsat, sisukat laulu, mängu ja tantsu, kui seda sel õhtul tegid rootsi ja meie rahvatantsumeistrid. Vast õigusega ütles ruumi peremees — pole siin kunagi nii hoogsat muusikat tehtud, kui seda seekord tegid viiulil ja klaveril meie vilunud mängumehed. Pole vist kunagi siin ka pörandalauad selliselt nõtkunud kui nüüd, vastastikuste rootsi ja eesti rahvatantsude all, mida üksteiselt hoolega õpiti. Oskasime korraga kõik rootsi keelt ja kuulsime rootslasi kõnelevat eesti keeles — see oli kõrgekvaliteetne ja hoogne noorsooõhtu nagu neid meeldi näeksime sagedamini, kui aastate takka... „Oleme tuleval aastal kõik Tallinnas! Jälleenägemiseni!“ hüüdsid rootsi sõbrad lahkudes sel õhtul ja täites sadamaäärt laeva lahkumisel järgmisel päevalgi. Lilli aga toodi süledega.

Ja kindlasti neid näemegi meie laulupeol.

A. Meikop.

LEO MAKSIM

JUMBO

Kuid too ainult sülitab. Ta on üldse äärmiselt jäme, too kaamel.

Kõigest, ta enesega rahulolevast maneerist — kõrgilt etteaatud rinnast, nürimeelse tähtsusega silmis, on näha, et oma kahte küüru ja tortidena rippuvat, vildina vanunud karva ta loeb kõige ilusamaks maailmas.

Nagu tütarlapsele kohane, Jumbo ei kakle. kuid ta ei saa hoiduda pisut näpistamast ja kaamel, tundes, et ta küljega midagi pole korras ja kustki lendab karvu, hammustab vihaselt üht Jumbo kõrva, mis ripnevad nagu kaks tohutut kuivama pandud suurätti.

Hullamist, mis algab, lõpetab harilikult väikene šoti poni. Vaatamata miniatüürsele kasvule ja üldse sellele, et õige hobusena teda kuidagi ei saa võtta, peetakse temast siin äärmiselt lugu. Nagu perekonna ema peab ta ennast ülal väga auväärsest. Vaadates kõõrdi kahele hallile hiiglasele, kelle pead on temast kõrgemal üle 2 meetri ja kelle jalgade vahel leiduks küllaldaselt ruumi talli ehitamiseks temale ühes tütreaga, ta ütleb:

— Tasa, lapsed!

Ja lapsed lõpetavad müramise.

Jumbol on üldse väga kummalised mõisted. Kohast, kus ta seisab, pisut-pisut vasemal, on suur puur, millele kõik vaatavad äärmise aukartusega.

Sääl on lõvid: väga tähtis Kaplinna lõvi Caesar, tugeva kollendusega silmis, otsekui põeks kollatõbe; pisut vähem Berbeeria lõvi Romulus ja sale Abessiinia lõvitar Saida. Veel kaugemal — tõsine ja sünge kuningtiiger Meksiko oma poolhullu naise Euroopaga, päritoluga Sumatrat.

Ja veel kaugemal väga tige, tähniline panter, kes niivõrd tõsiselt põlastab kõiki, et ei taha vaadata kellelegi, lamab seljal ja hoiab käpad võrestikul.

Lõvid ja tiigrid käivad väsimatult edasi-tagasi, mõtlevad millestki pidevalt — püüavad midagi meenutada — ning meenutades peatuvad ja hakkavad ähvardavalt mõirgama.

Siis kõik ümberringi vaikivad, kuid tsirkuse hobused, kaugel teises tsirkuse otsas, püüavad endid lahti rebida köidikutest, tõusevad tagumistele jalgadele, värisevad ja kattuvad higiga.

Madal laudadest vahesein lahutab Jumbot noorest kaamelist, kuid vastaslahtris asetseb pisikene šoti mära oma kuuekuise tütreaga, — kõige soliidsem seltskonnast.

Aastailt on Jumbo alles noorukene — puudub vähe üheksast ja kui ta oleks tavaline inimlika mingisugusest kodanlikust perekonnast, ta käiks, arvatavasti, alles paljate põlvvedega ja lillade lintidega patsides.

Kuid ta sündis Indias vanemaist, kelleks olid elevant ja elevantimamma ja see sunnib paljusid võtma teda tõsisemalt, kui ta seda väärrib.

Ta kaalub pisut üle 2000 kilo, kuid ta kasvab, ning ta peremees räägib, et ta veelgi tublisti juure võtab.

Nagu iga plikakene, armastab ta väga, kui teda ehitakse ja tehakse ilusamaks õhtul enne etendust. Teda võietakse üleni rasvaga, et ta läigiks ja sätendaks, tehakse talle pediküüri ja pannakse pähe peenemoeline punastest rihmadest tanu.

See kõik meeldib talle väga ja nohisedes ülirahuloleval ilmel, ta asetab londi kaameli kaelale, otsekui küsides:

— Noh, kuidas ma sulle meeldin?

Jumbo jätkab samal ajal oma mängu. Ta ei tõsta üles isegi silmi. Ta ei tunne vähe- matki ärrituse varju.

Ei ole, muidugi, tarvis mõelda, nagu näik- sid lõvid ja tiigrid talle vagusatena nagu tal- led. Kuid kõik suur ja tugev on talle hinge- sugulane, see on tuttav, harjumustega seotud; see ei ärata temas imestust ega hirmu. Vanemalt ja tervelt realt esivanemalt talle on pärandatud rahulik teadmine, et kuski, nime- tame seda kohta metsaks — kõige suuremad lõvid ja tiigrid on kohustatud talle teed and- ma. Temas pulbitseb džunglite valitsejate veri. Sellepärast lõvisid ja tiigreid ta ei karda.

Kuid ta tunneb erilist lugupidamist, sega- tud isegi mingisuguse argusega, šoti mängu- poni vastu. Talle tundub, nähtavasti, et selline pisitillukene olevus, kellel puuduvad küüned, kihvad ja lont enesekaitseks, peab evima mingisuguse teise, salapärase enesekaitse apa- raadi, võib olla isegi väga kardetava, mis võib vajaduse korral esile tulla kustki eest, tagant või külje pealt. Üldse poni näib Jum- bole olevusena, kellega tuleb alal hoida head vahetõrget.

Lisaks sellele Jumbo armastab vaadata, kuidas see tihti ja kaua lakub keelega õrnalt oma naljakat babyt... Jumbo hakkab isegi tantsima ja heast meelest häälitsema kui pa- sun. Ta tahaks isegi londiga proovida järele, milline tundmus on, kui puudutada sellist nal- jakalt armsat pisikest kehakest, jalgadega, kõrvadega, sabaga. Kuid ta häbeneb.

Talle on üldse piinlik, et selliste delikaat- sete tunnete juures nagu temal, kõigi nende väikeste asjade ja väikeste elusolevuste kes- kel, ta peab olema sellise hiigeltüdrukuna.

Õudust tunneb Jumbo ainult ühe olevuse vastu maailmas — hiire vastu. Asi on selles, et Jumbo tunneb ennast täiesti kaitsetuna sel- lise pisiolevuse vastu, kes võib sisse pugeda isegi ta londi avastest. Hiir võib ennast peita isegi Jumbo jala alla ja Jumbol pole sellest vähematki aimu.

Sellepärast, kui Jumbo märkab hiirt, ta hakkab värisema ja ta kõrvad tõusevad püsti, kui kaks triiphoone raami.

Kõiges muus Jumbo ei erine milleski oma- vanustest tüdrukukestest.

Nagu laps kunagi on ta tulvil uudishimu. Kui te talle lähenete, ta ajab punni oma väi- kesed häästüdamlikud india silmakedid ja sir- rutab jalamaid välja oma londi, et vaadata, kuidas tundub londile teie palit ja millest on valmistatud teie nõõbid. Siis sorib teie tas- kutes, milliseid maiustusi tööte talle. Kui te

midagi pole toonud, tal on äärmiselt piinlik teie pärast, et olete niivõrd ebadelikaatne ja ta asetab teid pahade onude nimestikku.

Areenil huvitab teda kõige rohkem see, mida võiks leida liivalt. Teda huvitab vähe, mispärast teda sunnitakse põlvili laskma, pi- kali heitma, marssima, jooksuma. Kuid ta soo- ritab seda meeeldi, kuna kogemus veenis teda, et siis on eriti kerge leida liivast saia, por- gandit või õuna. Ja kogu tsirkust peab ta sellepärast väga meelepäraseks kohaks, kus loodus on juba selle eest hoolitsenud, et seal leiduksid sellised asjad.

Taltsutajasse, kes viib teda areenile, ta suht- ub kaunis heatahtlikult. Kuid vahel ta vaat- leb teda huumori sädemetega silmis, sest ta külje foonil — kõrge halli seina taustal — inimene näib talle nähtavasti väga naljakana, midagi musta plaastri taolist, mis on klee- punud ta naha külge.

Õhtul Jumbo kohe ei uinu. Ta elab veel kord läbi päeval kogutud muljed. Ta näeb, kuidas pikaldaselt haigutavad ja heidavad ma- gama lõvid ja tiigrid, kuidas aeglaselt suleb raskeks muutunud laud kaamel, magab väi- kene šoti poni ja magab ta tütar, toetades emale oma väsinud pea. Kuski nurgas nors- kavad inimesed. Saabub täielik vaikus.

Kuid Jumbo ei armasta vaikust, sellepä- rast, et vaikusel sünnivad hirmud. Talle tun- dub, et just praegu peab midagi sündima. Ta kuuleb krabinaid ja pingutab äärmuseni oma tähelepanu. Ja äkki äratab kõiki järsk pasuna heli. Jumbo ei suutnud ennast valit- seda ja meelegeitlikult, haledasti häälitseb läbi londi. Tal on hirm, ta tahab et teda ra- hustataks.

Lõvid ja tiigrid, ärgates, söimavad teda mehe kombel. Kaamel sülitab.

Ainult väikene poni, kellel on enesel tü- tar, vaatab leebelt üksiku võõra lapse otsa.

— Mis on lollikene? Mida sa arvasid nä- gevat? Näed — midagi ei ole. Maga, maga rahulikult, rumal elevanti plikakene!

Ning, rahustatult, elevanti plikakene uinub. Pehmelt langevad alla tohutud kõrvad, pikk lont laskub jõuetult alla nagu tuletõrje voo- lik, millest vesi välja lastud.

Jumbo magab ja ta väikesed lapse unelmad põimuvad kirjuks rõõmsaks nägemuste punt- raks; nad on tulvil jahedaid rohelisti vide- vikke ja rõõmsat päikese valgust ja sama- sugused looklevad ja ääretud, segased ja õn- nelikud, kui India metsad, kus ta sündis.

Tõlkinud V. Vent.

Akadeemilise Meeskooriga Euroopasse

2

POOLA.

Lühikene tollirevisjon ja ümberistumine Poola vagunisse teadustab sellest, et oleme ületanud Läti-Poola piiri. Raudteeametnikud kandiliste mütsipõhjadega. Hiljem märkame, et kõigil Poola vormikandjail on selles stiilis päakatted, ka kooliõpilasil.

Algab pikk sõit Varssavi sihis. Vaguniaknast voolab mööda künkline, liivase pinna maastik, midagi meie Petseri maastiku taolist, ja maalilisi taluhurtsikuid. Jaamus ja pisilinnus näeb palju kaitsevaelasi, kasarmuid, lennuvälju ja ehitusi kaitsevæe jaoks.

Juutide rohkus on üllatav. Viimased kannavad tavaliselt natsionaalriietust: musta, väikese nahknokaga mütsikest ja samavärvilist pikka pääliskuube. Nii nad näivad tõeliste kaarnatena. Säälkohal, kus meil mõned kannavad põskhabet, näeme juutidel pikka lokikeerdu, mis spiraalina edevalt mütsi alt põsele ripub ja kõndides edasi-tagasi pendeldab. Enamik poola mehi kannab vurre. Inspireeritud nii rohke karvakasvu nägemisest, said mõned koori naljahambad teab kust tosin võltsvurre ja ilmusid korraga, rongi peatumise ajal, ühele jaamaesisele ehtsate poola pan'idena, igal nina all mustendamas kas pikad ripnevad pilsudski- või hitleri-vurrud. Naeru oli siis muidugi palju.

Mida Poolas ei ole, või kuigi on, siis kallist raha maksab — on vesi. Ei leidu seda avalikuks tarvitamiseks vaguneis ega jaamahoonis. Tuleb minna puhvetisse ja osta 5—10 krossi klaas. No, maitseb selline vesi häa.

Poola jätab võrreldes Saksamaaga — ja neid maid sellest seisukohast võrrelda on just huvitav — närvilisuse ja mingi pingulolu mulje. Näib, et valitsus ohverdab väga palju kaitsevæe ülalpidamisele ja sõjaliste jõudude organiseerimisele. Teisalt näeb Poolas laialdasi rahvahulki, keda kuidagi on sotsiaalselt jäetud hooletusse, kelle eest tundub vähe hoolitsemist. Poolas kohtab palju kerjuseid, vaestunud juute ja lihtsalt töötuid inimesi, kes tihti mõne krossi teenimiseks müütavad tänaval, näiteks, peolt naelu.

Grodnos oli ühe kooriliikmega vahejuhtumine. Ta oli Vilnos, rongi peatumise ajal, pildistanud rühma vaguniaknast väljavaata-vaid kaasvõitlejaid. See toiming oli ühele päältnäigjale poola ametnikule nii kahtlustära-

tav ja rajoongi vist kuulus pildistamiskeelu alla, nii, et kooriliige tõsteti kogu pagasiga rongilt maha, tehti põhjalik läbiotsimine, ilmutati film ja vast siis, kui midagi kahtlast ei leitud, saadeti mahajäänud liige koorile järele, kes vahepeäl oli jõudnud juba Varssavi. Muide Poola päälinnas tõi Akadeemilisele Meeskoorile tervituse meeskoor „Harfa”. Viimane, mis koosnes enamasti vanemaist härradest, laulis tervituseks eesti hümni säärase paatosega, missugust minul elus esmakordselt oli juhus kuulda. Peeti ka paar samasugust hoogsat kõnet, millejärele valguti laiali.

Varssav on miljonilinn, mõnes osas lääne-euroopalik, mõnes aga tunduvalt erinev. Vanalinn sisendab mälestusi Meyrincki „Golemi” miljööst, kui kõndida nende vanade, kuidagi värvilt määritlematute majade, salapäraselt kaduvate võlvialuste ja kitsaskäikude vahel, mille kohta ei tea öelda, kuhu need välja viivad. Öhtusel tunnil istub majatreppidel vanu naisi, mehi, kes kollakate laternatulede valgel jutlevad — tundub — salapäraseid asju. Need kõik on riietuselt ja välimuselt omaette tüübid ja tänuväärne aine maalijale kui ka kirjanikule. See õhkkond, mis valitseb siin vanalinnas, see on erinev maailm tallinlasele, kuid ka varssavlastele enesele, kes elutseb moodsamas linnajaos, ehkki ka sääl on majad vanastiililised, veneaegsed.

Varssav on kindlasti huvitav linn. Ligi kahetunnine sõit voorimehel, mida muide võimaldas üks Varssavi tehnikaülikoolis õppiv kooliveli, eestlane, laskis näha linna õige vahelduvana laiade bulvaaride, losside, mälestussammaste ja päratu pikkade sildadega, mis viisid üle Visla jõe.

Krakov on Poola linnade pärl, kõnelevate kivide linn nagu leiame seda turismibrošüürides. Ja ongi. See linn on ajalooline poola kuningate asukoht, mille südameks on Wawel — kuningaloss, kus asetsevad suurte poola kuningate sarkofaagid ja ka viimase suure poola riigimehe marssal Pilsudski lihtis terasplaatidest sarkofaag. Poolakad oskavad austada oma suurt riigimeest. Kui palju on Poolas temanimelisi tänavaid, seltse, asutisi, mälestustahvleid ja ausambaid, seda ei jõua loendada. Neid kohtab kõikjal. Krakovi lähedal on praegu ehitusel isegi Pilsudski nimeline mägi, kuhu muld kokku kantakse inimkäte

ŽMUIDZINOWIČ „Metsaalune“

jõul ja mida võib teha iga mäge külastav turist. Mäe valminedes näeb selle tipust umbes 100 klm. kaugusele. Mäe tippu asetatakse elektripirn poole miljoni küünla valgusega, mis paistvat kuni 300 klm. kaugusele.

Krakov on keskaegse ehituskunsti üks väljapaistvamaid näiteid. Siin on suurepäraseid gooti, renessansi ja baroki mälestusmärke, mis segunenud uueaegsete ehitustega. Säälujuures upub linn parkidesse ja puisteedesse. Krakovis on ligi 100 kirikut. Ühkeim ja tähtsaim neist ja kogu Poolas on Maria kirik võrratute puuskulptuuridega, nikerdustega, moosaiigiga selle seesmuses.

Kui kõnelda kirikuist, siis ei saa jätta möönmata, et alles Poolas on võimalik saada sügavaid usulisi elamusi niipalju, kuipalju need johtuvad teatavaist välispidiseist muljeist ja mõjuvahendeist, mida seks igakülgsest ärakasutatakse, et viia inimest hardusmeele-ollu.

Meile on ju katoliku usk võõras, seepärast pakkus ka erilist huvi jälgida jumalateenistusi kirikuis ja seda maal, kus usk, usulised elamused mängivad kaugelt suuremat osa kui seda meil. On isegi raske öelda, kuipalju on selles andumist südamega ja kuipalju on selles vanade traditsioonide igavest jätkamist, mingit peibutatavat müstikat, mida antakse päevast päeva nagu igapäevast leiba hingele, mida naiivselt ja lapselikult vastu võetakse valude vähendamiseks, elumurede unustamiseks, mõtlemata millegile muule. See on kui teatrielamus selle sõna paremas mõttes, kus kirikute võrratu kunsti luksus, aromaatilised

viirukid, pühalik laul ja taevalik muusika kallistavad hinge, viivad kaugemale igapäevasest ja argipäeva miljööst. Kus katoliku preestrid, heledas riietuses, paljudest kantslitest ja altaritest (ühes kirikus on neid mitu) jutlustavad kordamööda mingisuguste lippude vahelt ja paljude vahaküünalde valgel rõõmsahääleliselt igavesest elust. Viibides niisugusel liturgial ei saa hoiduda ka kõige uskumatum häälestumast teatavale müstilisele tõsimeeleolule, mis sarnaneb natuke mõjule, mida avaldab hää muusika kuulamine, ent on siiski midagi muud. Kuid katoliiklane poolakas on sellega harjunud, läbiimbinud. Teda näeb tänaval põlvitamas krutsifiksi ees, nagu nägin seda Varssavis ühel käidavamal tänaval tegevat noort, elegantset daami. Kuid samas nägin taas rühma inimesi põlvitamas kiriku avatud portaalil — sees peeti jumalateenistust — kusjuures paljud haigutasid ja jälgisid tänavaliiklemist, tehes toda põlvitamist ja käeristitamist nagu mingit igapäevast tööd, mida tuleb sooritada. Küllastades üht kirikut päeva ajal, nägin aga kuski kõrvalise altari ees. poolhämamas, põlvitamas ainsat inimest kirikus, noort tüdrukut, kelle huuled liikusid palve rütmis ja kes ei lasknud end eksitada minu sammudest. Igatahes ei häbeneta Poolas palvetada avalikult. Palvetamine on nagu midagi täiesti vajalikku, enesestmõistetavat. Ning katoliku usk on kuidagi rõõmus, selles on palju enam sära kui Lutheri usus, mille kirikuis kuuleb tihti armutut noomimist ja hali-semist, mis teeb meeled süngeks ja igavaks.

Teatud usuline elamus oli ka käik Wieliczka soolakaevandusse, mida nüüd muidugi

enam selles osas ei kaeveta, mis turistidele on avatud. Kaevandus on vana juba 500 aastat ja sügav üle 100 meetri. Kaevandusse tuleb laskuda algul liiftiga (60 meetrit) ja siis minna juba jalgsi juhi saatel keerulisi käikusid pidi ikka sügavamale. Kõikjal avanuvad koopad, suuremad ja vähemad. Koopad on sisustuselt kabelid või väikesed kirikud, soolast raiutud skulptuuridega ja reljeefidega, mis kujutavad Kristust, pühakuid ja mitmesuguseid piiblisteene. Kui mõelda, et vaene soolakaevur, raske töö kõrval, omast vabast ajast on raiunud need kaugeltki mitte nii primitiivsed kujud, milliseid leidub kogu kaevanduse ulatuses, hulgis koopais sadandeid — siis peab liigutusega imestama suurt armastust ja huvi asja vastu, mis seda tööd on juhtinud. Leidus ka paar päratusuurt koobast, üks neist tõeline kirik ja kõige imeväärsemast soolast, kus isegi suured kroonlühtrid, milles põles elekter, altar, seinad lugematute reljeefidega, kujudega — kõik läbipaistvast puhtamast soolakristallist.

Siirdume nüüd lõunasse, pisikesesse ja lõbusasse Zakopane linnakesesse, mis lebab kõrgete Tatra mägede hõlmas Poola-Tshehhoslovakkia piiril. See on kõigiti sobiv paik mesinädalate veetmiseks ja ka suusaspordi harrastamiseks. Kuna aga kellelgi meist ei olnud kaasas pruuti ega ka suuski, siis lõbustasime end muuga, kõige päält küll ronimisega. Ega suusaspordist ei oleks ka tulnud midagi mõistlikku, sest lund oli aastaaja tõttu vaid mägede tippudes, mis kirkalt helendas pilvede vahel. Pilved... jah, sinna tahtsime minna jalgsi. Üks rühm meie inimesi sõitis Morskie Oko'sse, Tatra mägede ilusamasse paika, kuna teine rühm, kuhu kuulusin ka mina, otsustas minna vallutama Giewonti, üht Tatra mägede kõrgtippu, 1894 meetrit merepinnast, mis väljakutsuvalt seisis tumeda hiiglasena Zakopane külje all. Mägi näis vähemalt linnapoolsel küljel täiesti „lootusetuna”, kui mitte tipus vaevaltmäärgatav pisike rist ei tunnustaks, et sääl ka varem on käinud inimesed. Hiljem alles selgub, et rist on 15 meetrit kõrge ja et sääl turiste käib sageli.

Võinuksime ju sõita ka köisraudteega, mis viis naabermäele Kasprowytle, kuid tahtsime oma nahal tunda mäeronimist, mida enamik meist oli seni näinud vaid filmist. Noh, läksime päris tavalises ülikonnas, kergete kingadega, mõnel mantel käsivarrel ja vile suus, keerutades uhket mägironija keppi, missugune kogu Poolas kui eriline rahvuslik artikkel müügil ja hinnalt väga odav, vaatamata oma

küllaltki viimistletud väljatöötusele. Kuid saime juba roninud poole tee, mis viis mööda mägioja kaldast, läbi kuusemetsa, üle sveitsiliku mägimaastiku, kus pisikesel lagendikul nagu katlas, mille keskel asetses mägestikunn, sõid lambad ja kitsed ning ümberringi sinetasid mäetipud kui veega lahjendatud tint, mis valatud paberilehele, milleks oli valge lumi, peagu juba käegakatsutav — venis rühm, mis oli siiani püsinud koos, pikaks loheks. Paljud leidsid korraga, et istumine on häa, vast parim asi maailmas. Süda vasardas imelikult ja koori esimees, kes oli esimene parajasti ka tolle inimlohe järjestuses mäeküljel, ehkki tagantpoolt lugedes, hüüdis ja manitses päris vihaselt, et kuhu te tõpra! ruttate, nii kena on vaadata ümbritsevat loodust, ise aga vajuks hoopis ühele kivile ja tarvitas sageli ninarätti. Aga need jälle, kes olid jõudnud juba kõrgematele positsioonidele, neil oli edevust küllalt end pingutada, et esimesena vallutada tippu, mis näis nüüd juba päris lähedana, ehkki raskem järk oli alles ees. Too esimene, kes tipu vallutas oli kooriliige kaastöötleja Tuvike. Paljud laususid, et kui ta nimi olnuks Mutt, poleks ta iialgi tippu jõudnud. Aga tõtt üelda, too viimane järk oli ikka raske küll. Tuli käia neljakäpukil ja otsida kohta, kuhu kaljuservale asetada jalg, kust haarata käega. Pehmed murulapid, nagu kärneri aiast ületoodud, asetsesid kaljurünkail nagu laialilaotatud vaibad. Neisse oli torgatud kõige ilusamaid ja puhtamaid piltsi-silmi, kuldtähti ja muid võõraid ja kauneid lilli, milledele tuli ise otsida nimetusi. Panoraam oli hämmastamapanev. Zakopane linn, kust olime tulnud, asetses all nagu peopesal. Ümberringi kerkis teravaid harju, mille ümber hõljus pehmed pilvi. Kaugemad mäed, mille küljed olid lumelapilised, sinetasid õrnalt läbi meid eraldava õhukardina. Laskumine, mis toimus nagu tõuski juhi saatel, oli veelgi raskem, kuna mindi koguni teist teed, palju järsumat ja metsikumat, üle kaljude, kivide ja läbi tihnikute. Mitmed komistasid libedail puujuurikail, oksil. Kui viimaks mägi minetatud, olid jalad all kui pintslid.

Zakopanes kantakse rahvარიდეი. Eriti teevad seda mehed. Pikad, hallist vildist punamuustrilised säärrikud ja kuued ning mustad kõvakübarad.

Üllatab suur arv väga lõbusatujulisi voorimehi, kes istuvad ilusate kollaste troskade pükidel ja enamasti küll tühjalt, mööda linnatänavaid ringi kihutavad laksutades sääljuures oma pikka piitsa. Voorimehed seisavad päämiselt turistide teenistuses.

Kaks päeva Vilsandil

Pole alati kerge pääseda Vilsandisse, sinna Eesti läänepoolseimale saarele. Eriti siis, kui oled üksi. Pole ka kahe- või kolmekesi asi palju parem. Lihtsalt sellepärast, et sõit saarele läheb kalliks.

Kuid on ekskursioonigagi omad määrad. Paadiomanik Kihelkonnalt on ettevaatlik, ta ei täida sõidukit liigse koormatusega. Seda ta ei tee mitte kartusest sõiduki konstruktsiooni pärast. Ei. Paat on uus, kere kindel ja kruvi katkematu. Vaid siin on sootuks teised asjaolud — merepõhja kohalikud tingimused. Suure koormatuse juures sõiduk väga lihtsalt võib jääda istuma põhjaliivale või kükitama karile. Nii madal on kohati meri Vilsandi ja Kihelkonna vahel ja seetõttu on arusaadav, miks enamiku sõidust mees peab istuma paadinas, silmad sihitud teravalt vette.

Õkva pole Vilsandisse palju. On kilomeetrit kümme. Tuletorni juure, saare läänenurka, on aga 18 km. Päälegi viib paaditee sinna sik-sakiliselt, et vältida hädaohte madalas rannikuvees. Pisut üle kahe tunni kestub sõit. Läheneme maandumiskohale Vaikasaarte vahelt, milliseid on kolm. Vaikad on pisisaared ja seal nood lindude kolooniad asuvadki. Neljandal pisisaarel, Mustal Pangal, vastu avamerd pesitsevad peamiselt tiirud. Saar ise, Vilsandi, kujutab Saaremaast äraldõgatud osakest, mille pikkus seitse ja laius kaks kilomeetrit, kannab kidurat taimestikku

Vilsandi naerukajakaid.

paerahul, peamiselt on aga külvatud üle madalate Saaremaa kadakatega. Ohtrasti on siin leida metsikut kapsast, meie aiakapsa esiisa. Looduseteadlasele pakkuvat siiski Vilsandi kidur taimestik üpris palju haruldusi.

Mõned aastatuhanded tagasi on saar kerkind üles merest. Saare kõrgeim nukk, mis viis meetrit üle merepinna, on Tondi-Jaagu mägi. See koht on seotud legendiga, inis määrand jäädavalt saarerahva aususe ja leplikkuse tee.

— Esimesele merest kerkind maanukale asund elama kalur Jaak, suur ja tugev mees. Kuid maanukka igatsend endale ka Vanasarvik. Ta sobitand Jaaguga sõprust, aidates pütida kalu ja olnud igati lahkeks abimeheks. Ent pole ta saand Jaaku petta. Jaak taiband peagi Vanakurja kavalust. Peagi oli lool lõpp: Jaak, kange mees, visand Vanasarviku vette. Sest ajast on igasugune kurjus saarelt kadund. Lukku ei tunta, kohtuskäimine on rahvale võõras. Kuid Tondi-Jaak tõusvat igal õösel hauast ja kuulavat, kas on saarel kurjust. Muidugi pole, sest kalur Jaak on kuradi oma kodusaairelt igaveseks ajaks välja lülitand.

Lümanda mõisa omanik asutand kord ka saarele kõrtsi, kuid selle ukсед suletud peagi.

Esimesena pärast Tondi-Jaaku on asund Vilsandisse elama a. 1703 hukkund Hollandi laeva kapten Doll oma perekonnaga. Praegu on saarel 31 talu 170 elanikuga. Vilsandi kalas kasvavat 100 aastaga 25 sentimeetrit.

Tuletorn on asutatud 1806.—1809. aastate vahemikul. Viimasel ajal on vanad puuõlilambid asendatud atsetüleenvalgustusega. Praegune lamp, mis tellitud Stokholmist AGA vabrikust, maksab ühes kupliga 4 miljonit senti. Lambi valgustusjõud on tohutult suur ja seda vajab ka Vilsandi kaljuderikas ümbus. Laevaõnnetused Vilsandi ümbruskonnas on sagedased. Suurim laevaõnnetus juhtus 10 aastat tagasi, mil hukkus Saksa suur kaubaurik, tekitades kahju Eesti raha järele 270 miljonit senti. Ühtlasi hukkus 17 inimest. Hukumisi tuleb ette pea igal aastal. Seetõttu on saand Vilsandi kohta kuulsaks meremeeste ütetus: „Näete Vilsandit, achter Vilsandi poole! Pidage kurss Vesti!“ Teiste sõnadega tähendab see: eemalduge Vilsandist! või lihtsalt: laske jalga! Vilsandi päästejaam on 40 aasta jooksul päästnud 92 inimese elu.

100 aastat tagasi hakati Vilsandisse ka teist tuleorni ehitama, asukohaga kümmekond meetrit esimesest. Ehitusi teostas vene insener. Torn, mille seinad ehitatud millegipärast keskelt kumerusega välja, vajas enne lõplikku valmisäämist kokku, mattes enda alla 12 inimest. Torni asukoht olnud aga juba laeva-sõidukaartidele märgitud ja see viind paljusid laevu eksiteele. Tulnud hispaanlaste laev kord Vilsandi vetesse. Nähes ainult üht tuleorni kaardil märgitud kahe asemel sattund mehed laeval segadusse. Kuid keeleõskamatuse tõttu polevat ka ükski vilsandlane osand seletada hispaanlastele teise torni lugu. Kutsutud siis laevale vana Koki-Mart, mees, kes käind läbi kõik maailma maad ja mered ja osand ka kõik maailma keeled. (Tegelikult olevat Koki-Mart vaid üksainus kord käind kartulilaevaga merel). Koki-Mart tõstnud kaks sõrme püsti, näidand Vilsandi poole, raputand pead. Väänand siis ühe sõrme kõverasse ja ütelnud: „Ur-käuks-urdi!”. Nii olnud tuleorni lugu hispaanlastele seletatud otse nende oma keeles. Hispaanlased sõitnud rahuldatult minema. Ja vana Koki-Mart oli oma ülesande ausasti täitnud.

Väikese saare suur kuningas — nii võiks vahest iseloomustada kaptenihärrat Toomi. Olnud Vilsandis 28 aastat tuleorni hooldajana on ta oma hooldusele võtnud ka linnud, osutades suurt armastust tiivakandjate vastu. Kapten Toomi nimi pole seotud üksnes Vilsandiga. Teda tuntakse välismaailgi. Saksa keeles on ilmund Vilsandi linduderiigist tõhusaid raamatuid. Toomi hoolsal tööl ja algatusel on Vilsandi muuseum kõigiti huviäratav. Eeskätt just suure lindude kogu tõttu. Siin õieti saab mõistetavaks saare suur tähtsus lindudele. Imetled neid arvutuid Vilsandis paigalpäisivaid ja siin vaid haudumisel peatuvaid ja siis jälle teisale siirduvaid sulgloomi ja nende liikide rohkust.

Möödund kevade- ja suvekuudel vajasid linnud eriti hoolitsemist, mis oli tingitud osalt sellest, et vee seis meres oli kõrgem kui varemattel aegadel. Suure toidusaagi moodustavad kõrkjate ja muude mererohtude küljes olevad teod. Kõrgvee tõttu olid aga teod sügaval vee all ja seepärast nende püüdmine raskendatud. Tingituna sellest suri ka palju linde. Ei jäänd siis kapten Toomile muud üle, kui abistada lindude toitmist. Selleks laskis ta Kuussaarest tuua liha.

Oli huvitav jälgida lindude söötmist. Juba päikesetõusu ajal käisid kajakad toitu nõudmas, tehes tugevat „läarmi”. Hiljem hr. Toom puistas neile liha kiviaiale elamute lähedusse.

Kpt. Toom silitab hauduvat hahka.

Siinkohal polnud ta aga varem kajakaid toitnud. Lindudel tekkis kartus kas mingi lõksu pärast või pelgasid nad meid, võõraid. Nad lendlesid kartlikult kisades toidu kohal, julgemata laskuda alla. Alles siis, kui teisalt lendas kohale suur merikajakas, teistest nähtavalt suurem, ja andis oma korraldused päris meheliku häälega, asusid kõik viivitamatult toidu kallale. Võibolla oli nende esialgne argus vaid tingitud „füüreri” puudumisest.

Vilsandis on käind palju loodusteadlasi, kirjanikke ja kunstnikke tegemas tähelepanekuid ja vaatlusi lindude elukorraldusest. Paljude välismaalaste kõrval olgu siinkohal nimetatud prof. Piiper, August Mälk enne oma „Jutte lindudest” kirjutamist, kunstnik Bergholz jt. Meiega üheaegselt viibis saarel kunstnik Karin Luts lindude joonistamise eesmärgil. Kahjuks ei saand ta aga täieliselt oma soovi täita aja hilisuse tõttu. Tähelepanekute ja vaatluste tegemist soodustab Vaikale ehitatud väike vaatlusmaja, kus lindudele tähelepanemata võid oma uudishimu rahuldada. Selleks kasutatagu vaid kevadekuid, maid ja juunit, mil on lindude haudumise periood.

Omapärasemaid ja huvitavaid vaatlusese-meid saarel on kahtlemata kapten Toomi mahukas ja suurekaustaline külaliskaamat, kuhu kõik saarekülalised fikseerind oma siiramad tänutunded perekond Toomile kõige ülesnäidatud lahkuse ja südamlikkuse eest. Saare romantika on nii mõneleki külalastajale tungind südamesse ja meeltesse, andes inspiratsiooni „lüüri-listeks” puhanguteks. Nii kõlab ühe õrnema soo esindaja sulestus juun. 1932 järgnevalt: „Kui maise elu lõppedes Looja lubaks mul veelkord saabuda maailma mingisuguse

elava olevuse kujul, siis tahaksin meeleldi olla punanokne meriharakas või hõbetiibne kajakas ja veeta palju päevi lindude paradiisis Vilsandi saarel lindude kuninga hr. Toomi kaitse all. Küll muneksin ja hauduksin siis, et täi- tuks ümbrus veel rohkem elu, õnne ja armastuse häälest! Küll lendaksin sililaine kohal ja unistaksin ilust ja rahust üldse..."

Tõhusa annuse romantikat ja mõnusat muhelust sisendavad kuulajaisse ka Toomi huvitavad rahvanaljad ja legendid, mida ta õhtuti serveerib merimehelikult suure huumori ja lopsakusega. Kapten lubab teostada saarel ka laulatuskoja idee, mida ta kandvat peas ammugi. „Ameerikas peetakse laulatustalitust küll vee all ja vee peal, miks ei võiks Eestis selleks kohaks olla romantiline Vilsandi," naljatab kuningas. „Oleks ju siis ka sotsiaal- poliitilisest seisukohast ekskursioonidel rohkem mõtet."

Lahkumine saarelt ei osutu ka sugugi ker- gekseks. Päälegi siis, kui oled siia sattunud pool- juhulikult. Jääb üle vaid oodata ekskursiooni või postipäeva. Kuid lahkumisega ei tohiks eriti rutata. Siia on kevadel ehitatud kena ja kõigiti mugav turistide kodu, alles juunis õnnistatud. Siin võid koduselt veeta aega, kuni tuleb su „Valge laev"...

Käesoleval korral osutus meie „Valgeks laevaks" taas kapten Toomi paat. Jaagurahult olevat kast klaasi tuua, tuletorni jaoks. Kap- tenihärra läkitab poisid teele.

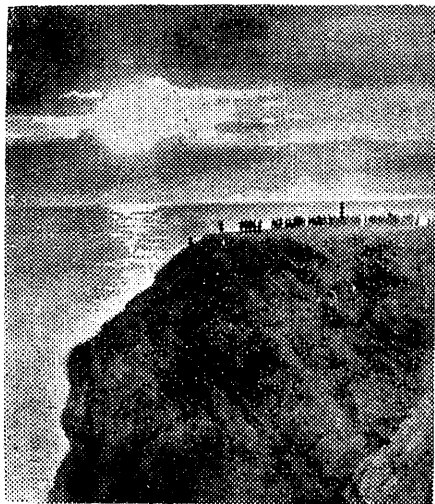
Lahkumine saarelt pisut tormitseval merel osutub omamoodi huvitavaks elamuseks. Paat tõuseb ja langeb ja... nagu kramplikult kõ- verdud pingile.

Kahepäevase saarel viibimise järele lähed kui kodunt ja jääb soov — külastada veelkord Vilsandit.

Korraldage ekskursioone ja külastage ka — huvitavat Vilsandit!

TEADUS & TEHNIKA

Häbelik päike

Keskööpäike Norras.

Päikesevarjutus pole mingi haruldane nähtus, sest ümmarguselt iga kahe aasta vältel võib näha täielikku päikesevarjutust. Ometigi on väga vähestel õnnestunud seda vaatamängu kõigis tema üksikasjades jälgida. Võiks pea- aegu arvata, et päike ei taha, et teda sel sil- mapilgul nähakse, kui väike kuu teda varjab. Sest enamasti sel silmapilgul, kui varjutus täielikuks saab, varjab kogu pilti pilveloor

või jälle asetsevad need kohad, kust varju- tust näha võiks nii ebasobivalt, et tuleb ette- võtta maailmarcis päikesevarjutuse jälgimi- seks, kusjuures sageli on veel suuri raskusi vaatlusriistade asetamisega.

Taevaurijad neid raskusi muidugi ei pelga. Päikesevarjutus on ainus võimalus nende nähtuste tähelepanemiseks päikesel, mis muidu suures kiirtekiirguses nähtamatuiks jäävad. Juhus kasutatakse ära ja igakord sõidavad ekspeditsioonid kohale vaatlusi toimetama. Viimastel aastatel on aga juhtunud, et kord tuli reisida Lapimaale ja teinekord Siberisse ja tänavune päikesevarjutus oli koguni niisugune, et seda kindlalt maalt üldse ei nähtud.

Kuu heidab maapinnale kerakujulise varju ja täielik päikesevarjutus on nähtav seal, kuhu langeb selle varju keskkohalt. Sellest punktist on päikese ümber toimuv tulevärk täies hiil- guses nähtav.

Vari nihkub aga kiiresti ja teoreetiliselt võimalik kõrgkestvus täieliku pimedusega ühes kohas on 8 minutit. Selleaastasel päikese- varjutusel oli täieliku varjutuse kestvus 7 mi- nutit 4 sekundit — aeg, milline tuleb ette 1000 aasta kohta kord!

Kerakujuline varjukoonus liikus üle maakerka 200 km. laiuses ja 12000 kilomeetri pikkuses; see joon — nähtavuse kurv, nagu teda nimetatakse, liikus üle Vaikse ookeani, üle maakera veekõrbe!

Varjutus toimus käesoleva aasta 8. juunil ja lõppes päikeseloojumisega Lõuna-Ameerika rannal. Täielik päikesevarjutus oma kesk-kohaga oli näha ainult Vaiksel ookeanil väljaarvatud mõned saarerahnud. Osaliselt oli see nähtav ka kitsal maaribal Peruus. Viimane koht poleks olnud kättesaamatu, kuid siin oli varjutus nähtav pool tundi enne päikeseloojakut, nii madalal horisondil, et see teaduslike tähelepanekute suhtes oli väärtusetu.

Hästinähtav oli varjutus Vaikses Ookeanis asuval Enderbury saarel, kus täielik pimedus kestis 4 minutit. Kahjuks on see aga korallisaar ja oleks olnud hädadohtlik raskete teaduslike vaatlusriistadega sellele oma kanda kinnitada.

130° läänepikkusel ja 10° põhjalaiusel asus koht, kust täielikult varjutatud taevavõlvil (seeniidis) seisvat päikest võis näha 7 minutit täiesti pimedana, kuid see koht asub keset sügavat merd, kaugel kindlast maast.

Nii jäi tänavune täielik päikesevarjutus halbade asjaolude tõttu täiesti teaduslikult vaatlemata, juhul kui mõnel uurijal ei olnud nii hääd õnne, et ta õigel ajal õigesse punkti juhtus ookeanil oma laeva pardal ja et ilm oli sellejuures selge ning meri täiesti vaikne.

WuF.

Meteoriidi langemiskiirus

Meteoor — maailmakeha killukene — liigub maailmaruumis kohutava kiirusega ja langemisel maapinnale omab siiski ainult vabalt langeva keha kiiruse. Sest meteoriit, niivõrd kui pole tegu hüglakividega, läbistades sulgset õhukihti kaotab selle juures omakiiruse ja kukub maapinnale täiesti niisama kui kivi. Kuna aga see kõrgus, kus meteoriit omakiiruse kaotab, on küllalt suur, siis kasvab langemiskiirus enne maapinnale jõudmist niisuguseks, et „taevakivi“ kukub suurtükikuulile võrdse hooga.

Vana ja uue maailma angerjad

Angerjas on kala, kes oma järeletulijate ilmaletoomiseks peab valima sama koha, kus ta ise sündinud. Kudemiskoha valiku tõttu võib arvata, et eelajaloolisel ajal angerjas oli sügavveekala, sest ta poegib eranditult Sargasso-mere sügavuses. Reisi sellesse merde võtavad ette niihästi Põhjamere, Vahemere kui Ameerika angerjad, niipea kui neil kalduvus tekib oma soojatkamistungite teostada. Kudemiskohad on Vana- ja Uuemaailma angerjatel küll samad, sellest hoolimata ei tule ette segunemist.

Maimud rändavad niipea kui liikumisvõimeliseks saavad tagasi oma vanemate elukohta.

Omapärane on, et Ameerika angerjad on reisuvalmis juba ühe aasta pärast, kuna Vana-Maailma angerjad kolm aastat vajavad, et sellesse aren-gustaadiumi jõuda.

Poolaasta tellijad!

Käesoleva numbriga lõpetasime ajakirja saatmise Teile. Palume tellimist kohe uuendada, et saatmine võiks jätkuda.

Arkna 2-he a. põllutöökooli I klassi

võetakse vastu meesõpilasi, kes vähemalt 16 a. vanad ja algkooli haridusega.

Koolis õppemaksu ei ole. Toitmine maksab kuus 12 kr. ümber.

Koolilõpetajad saavad õppinud talujuhi kutse ja võivad õppimist jätkata 3-me kl. põllutöökeskkooli 2-ses klassis või 4-ja kl. põllutöökooli 3-das klassis.

Sooviavaldused ühes haridustunnistuse ja elulookirjeldusega esitada koolijuhatajale aadressil: **Rakvere, postkast 50.** Koolijuhataja.

Kuidas rakendada kodu- ümbruse uurimisele

Kuidas asuksime koduümbruse uurimistööle suvel, sellest toon ainult neid praktilisi tööviise, kuidas meie Vändras ja naabruses Siikana-Alustes seda ala oleme harrastanud.

Meil ei ole selle ala harrastajate arv mitte suur — kumbaski osakonnas 5—8 noorsoolast. Ja kui meie ühel teatud vabal pühapäeval sellestki üldarvust 4 inimest kokku saame, siis on kõik korras ja võime tööle asuda.

Oleme sõitnud kindlaksmääratud külla, kus otsib iga osavõtja enesele vana taluosa või taluema, kes kogu oma ea seal ümbruskonnas elanud ja uuritava paiga suhtes kõike teab. Ja siis algab usutelu. Esmalt on jutustaja oma avaldustes kinnine ja siin on nüüd kõigepealt oluline kuivõrd andekas on uurija ise, et ta suudab oma pärimiste ja sõnade põhjal jutulõnga nii kerida, et vanakest tagasi viia kauge mineviku elu keskele ja siis on alati kindel, et peab tarvitama äärmist osavust sule või pliitsi käsitamiseks, et kõike kuuldu tõesõnastuses ja jutustajast enda muredväljenduses paberile saada. Kõne siirdudes möödunud aegadele soojennevad vanakesed peagi ja mälestuse peidupaigast purskub esile üks teade teise järel.

Nii oleme juba ja loodame järkjärgult õige palju üles kirjutada vanu teateid näit. pulma- ja matusekombeist, laadalkäimistest, õpetajaist ja üldse kõigist kiriklikest toiminguid, peale selle veel endisaegsest kaubitsemisest, küllahiskonnast, chitistest, inimeste rõivastusest, toitlustamisest ja tervishoiust, karjapidamisest, põlluharimisest, kalastusest, käsitöist jne. Kõik need küsimused ulatuvad üldiselt inimelu mitmekesisetele aladele sel määral, mil on jätkunud küsitlajaid. Niisugusel matkal on alati kaasas fotomees, kes pildistamise teel jäädvustab jutustajaid, chitisi, esemeid ja kõiki kättejuhtuvaid haruldusi.

Kui niisuguseid „tööpäivi“ oleme suve jooksul ka saanud võtta kaks kuni kolm, siis ei ole see aega raisanud ei jutustajatel ega ka üleskirjutajatel. Igalt niisuguselt matkalt on kaasa toodud tavaliselt 50—100 lehekülge väga väärtuslikku materjali ja sügisel pikakadel õhtutel on juba küllalt aega nende korjanduste korraldamiseks ja katalogiseerimiseks.

Vändra noored koduümbruse uurimismatkal Uue-Vändra Kurgjal, C. R. Jakobsoni lese talus.

Kodukaunistamise võistlused

ÜENÜ Keskjuhatus kuulutas kevadel välja osakondade ja liikmete vahelised võistlused kodukaunistamise ja -korrastamise alal. Kuna võistlustingimused on kohal teostatavad vähegi aktiivsema tegevuse kaudu ja auhinnad üsna toekad, siis on võistlus leidnud laialdaselt osavõtjaid. Praegu registreeritud osakondadele tuleb veel hulgaliselt lisa, kuna rohkete soovide tõttu keskjuhatus otsustas registreerimistähtaega 15. septembrini s. a. pikendada.

Seni registreeritud osakondadest on mitmed ühiseks kaunistamiseks võtnud kohalikud spordiplatsid või rahvapargid, tuleb aga ette ka muid kohti, millistest mõned huvitavamad allpool nimetame:

Noarootsi osakond on võtnud ühiseks kaunistamiseks Vabadussõjas langenud kangelaste mälestussamba ümbruse Noarootsi surnuaial. Vana-Karistes kavatsetakse ühiseks istutamiseks aga kasutada Vana-Kariste vallamaja ümbrust. Vägeva osakond kaunistab ja korrastab Vägeva rahvamaja ümbrust, Vändras aga jätkatakse seni juba tehtud tööd kohaliku spordiväljaku kaunistamiseks, kuna senine töö on piirdunud sama väljaku esialgse korrastamisega.

Valgejõe osakond on asunud Tallinna-Loksa II klassi maantee ääre kaunistamisele paari kilomeetri ulatuses, sest see tee läbib osakonna liikmete koduküla.

Neeruti osakond võtab võistlustest osa väga suurehulgalise liikmete arvuga ja kaunistab ühiselt kohaliku algkooli ümbrust. Raiküla osakond on võtnud ette praegusest kadakasest karjamaast, kus ei kasva ühtki lehtpuud, teha tulevane rahvapark!

Päälle ühiselt kaunistamiseks ettenähtud alade, kaunistavad või korrastavad kõik võistlusest osavõtjate osakondade liikmed üksikult oma või oma vanemate kodud.

Järva 1. suvepäevadel

24. ja 25. juulil korraldas ÜENU Järva maa Keskkorraldus Karinul Järva I suvepäeva, mille läbiviimist kroonis täielik kordaminek.

Laupäeva õhtul, tiheda vihmaja all, kogunesid optimistlikud noored küll jalgsi, jalg-rattail ja sõidukeil endisesse Karinu mõisa — nüüdne koolimaja — ja südaõõks, mil lõppes kogumine, olid muutunud vanad massiivsed mõisaruumid nagu elavaks sipelgapesaks. Oli koos 200—250 tegelast; arvukamalt olid esindatud Vägeva, Rakke, Karinu, Tamsalu, Nõmküla-Koigi ja Naistevälja-Nõmküla osakonnad; läbi vihma jõudis kohale ka ÜENU Tallinna osakonna nais eliitvõimlemisrühm oma juhi E. Tõkega eesotsas. Pühapäeval tõsis tegelaste arv umbes 400.

Laupäeva õhtu oli täiesti omavaheline, mida oskasid noored ise vägagi hästi sisustada: tervitused, rahvatantsud, deklamatsioonid, vastastikune tutvumine ja ühine sügav soov: — peaks vähemalt homme olema ilus ilm! — tegi selle suure pere üheks tihedaks tervikuks.

Peopäeva hommikul kella 8.15 ajal olid esimesed harjutused juba käimas ja täpsalt kell 14.30 avas Järva Keskkorralduse abiesimees ja Karinu osakonna esimees E. Marmei Järva üenülaste esimesed suupidustused. Järgnevad H. M. Noortesekretäri F. Roose ja ÜENU nõukoguliikme E. Viirsalu hoogsad sõnavõtted ning rida tervitusi ja tervitustelegramme. Tervituste lõppedes kõlasid laulud ühendatud kooridelt helilooja J. Zeigeri juhtimisel; juhile antakse lilli ja rahvas aplodeerib kauakestvalt. Õnnestuvad ka ühised rahvatantsu esinemised L. Marmei juhatusel ja kõrgetasemelist võimlemispilti Tallinna külalistelt jälgib rohkearvuline publik surmvaikselt; võimlemist saatis klaveril L. Idla.

Võrkpalli meistrivõistlustel on terve rida meeskondi, kus pinevas heitluses tuli Järvamaa meistriks ja omandas Keskjuhatuse auhinna ÜENU Karinu meeskond.

Päevane osa lõpeb Keskkorralduse esimehe R. Olupi lõppsõna ja ühise hümniga.

Õhtul kandis ette Karinu näitetrupp Enn Vaiguri „Kraavihallid“.

Pidustused jätsid nii korralduselt kui ka siult hea mulje, samuti päev ka majanduslikult õnnestus, kusjuures näitas kassa üldlääbikäik üle 700 krooni.

Tahaks loota, et sarnaste päevade kordaminek peaks andma neile uut hoogu nende eadapidisteks korraldamisteks ja põhjust maakondlikkude keskuste organiseerimiseks ja tegevuserakendamiseks.

O. U.

Lõuna-Harju noortepäev Harglas

ÜENU Härgla osakond korraldas 25. juulil Härgla looduslikult kaunis pargis samaaegselt noortepäeva ja ringkonnavõistlused. Päevast võtsid osa ÜENU Kaiu, Inglise-, Põlli-, Paluküla-, Valtu-, Raiküla-, Hagudi- ja Härgla osakonnad, tuues kokku üle 400 üenü-lase, kes sisustasid päeva.

Kahtlemata moodustasid päeva kaunima osa noorte rahvatantsu ja kohalike naisvõimlejate ettekanded prl. O. Bernadti juhtimisel ja Kandle Jussi saatemängul ning osakondade ühendatud laulukooride ettekanded h-ra O. Kalli juhtimisel. Rohkearvuline vaatajas- ja kuulajaskond nõudis ikka jälle nende kordamist.

Peokõne pidas ÜENU Keskjuhatuse liige Elmar Õun ja tervitusi ütlesid rea organisatsioonide esindajad ning Juuru vallavanem Joh. Ausmees. Eriti hoogsalt tervitas viimane, millele rahvas ja üenü-lased vastasid tugeva aplausiga. Ühtlasi võlgnesid üenü-lased talle lahke kaasaitamise eest, milline oli üks neid tegureid, mille õul õnnestus päev.

Peale piduliku osa algasid kergejõustiku ja käsipalli võistlused, kus peakohtunikuna toimis O. Saar Tallinnast.

ÜENU Keskjuhatuse rändauhinna võitis ÜENU Raiküla osakond teiseks jäänud Inglise osakonna ees.

Päeva üldkorraldajaks oli Härgla osakonna esimees J. Vall ja see õnnestus kõigiti nii siult kui ka majanduslikult olles selgeks tõenduseks ÜENU ettevõtlikkusest ja korraldamisoskusest.

E. Õ.

ÜENU Võlli-Kildu osakond sai lipu

Pühapäeval, 1. augustil toimus ÜENU Võlli-Kildu osakonna lipu õnnistamine osakonna tiheda männikuga piiratud ja kauni muruga kaetud spordiplatsil.

Ilm oli selge ja päikesepaisteline, sellega avanenud üle hulga aja soodne võimalus heina koristamiseks, kuid hoolimata sellest, oli kogunenud määratu rahvahulk ümbruskonnast jälgima üenü-laste pidulikku sündmust.

Lipu õnnistas Suure-Jaani õpetaja, kes pidas sisuka ja hoogsa päevakohase jutluse, millega võitis nii noorte kui ka vanade südamed, kelledele jäi imekaunis mälestus sellest.

Lipu andis Võlli-Kildu osakonna esimehe Mart Kundlale üle ÜENU Keskjuhatuse liige Elmar Õun, kes pidas ka peokõne aktuse ilmalikus osas.

Tervitusi tõid ÜENU Võhma-, Olustvere- ja Põhjaka osakonna esindajad, kelledest viimane lõi ka lippu naela ning kohaliku algkooli juhataja, kes on tulihingelisemaid üenü-lasi.

Lipu õnnistamisele järgnes spordiväljal jalgpallivõistlus ÜENU Võlli-Kildu ja Põhjaka osakondade vahel, mille võitis esimene tagajärjega 3:0. Kohtunikuna toimis kõigiti eeskujulikult kohalik konstaabel.

Õhtul oli näidend ja pidu — nii andis pidupäev ka majanduslikult kauni ülejäägi ja seda võib pidada kõigiti õnnestunuks.

E. Õ.

Salla noorte- ja spordipäeval

Pühapäeval 8. aug. korraldas ÜENU Käru osak. Salla pargis järjekorras VI noorte- ja spordipäeva. Võistlejaid oli sõitnud kohale ÜENU Simuna, Torma, Vägeva, Tammiku,

Kehra, Kiltsi, Rakke ja Kärü osakonnist. Üldvõitjaks tuli ja omandas Kärü osakonna poolt väljapandud rändauhinna ÜENÜ Simu-
na osakond 107 punktiga, teiseks jäi Vä-
geva ja kolmandaks Tammiku.

Silmapaistvamaiks sportlasiks olid H. Tam-
m (Vägeva) ketas 36,80 ja kuul 12,48; A. Raud
(Torma) oda 48,77; L. Nolk
(Kehra) kaugus 6,26 ja kõrgus 1,60; E. Viir-
m a a teivas 3,15. Noortest paistis eriti silma
K. Orre (Tammiku) kaugus 6,02. Häid ta-
gajärgi näidati ka jooksudes, kuid kontrolli-
misel osutusid jooksurajad ebatäpseiks. Võrk-
pallivõistluse võitis Tammiku osakond.

Ohtul näitasid sallalased oma võimeid näi-
tealal, kandes ette õnnestunult „Õitseva mere”.
Erilise poolehoiu võitis „Estonia” teatri näi-
tleja H. Laur oma deklamatsioonidega ja Kehra
üenülased oma orkestriga, kes olid sõitnud
sallalastele pakkuma „külakosti”.

Üldiselt võib päevaga jääda rahule, kuid
kindlasti tuleks võtta korraldajail arvesse,
et nad järgnevail pidustusil paneks rohkem
rõhku eeltõile, eriti seda aga päevases osas.

Palukülas

käesolev tegevusaasta algas võrdlemisi vaik-
selt. 22. jaanuaril korraldati kõneõhtu, kus
kõneles nrs. A. Meikop teemal: muljeid Soom-
est. 31. jaanuaril korraldati üleriiklise kars-
kusküla puhul karskussisuline referaatõhtu.
Viidi läbi juur- ja aiavilja seemnete ühistelli-
mine. IV aastapäeva puhul 9. mail korraldati
segaeeskavaga pidu, kus lavastati Paluküla
Haridusseltsi ja ÜENÜ Paluküla osak. ühise
näitetrupi poolt A. Rahula näidend „Randvee
ja Mäe”. Esines ka osak. rahvatantsutrupp.

13. juunil oli erakorraline peakoosolek, kus
tutvustati liikmeskonda senise tegevusega ja
suvised tegevuskavaga. Peale peakoosolekut
pecti osak. spordiharu- ja noorte-näiteharu
asutamiskoosolekut. Spordiharu juhiks valiti
nrs. Erich Veneman, näiteharu juhtideks: Ser-
gei Otsa ja Linda Härma.

Osakonna tegevuse päevaraamat alustati 13.
juunist. Tegevuspäevaraamatu järgi on rahva-
tantsutrupil olnud 3 harjutust ja esinetud
23. juunil Palukülas „Hiiemäel” Võidupüha
pidustusil. Praegu osak. rahvatantsutrupp te-
gutseb kuue paariga. Juhiks on nrs. Erich
Veneman.

Osakonna spordiharu võttis osa 11. juulil
ÜENÜ Ingliste osak. poolt korraldatud spor-
divõistlusist nelja sportlasega.

Noorte-näiteharul on olnud Ed. Visnapuu
näidendi „Jakob heitleb”, õppimiseks kaks-
teistkümmend proovi. Näidend kanti ette 18.
juulil korraldatud suvipeol osak. noorte-näi-
teharu avatendusena.

Üldiselt on püütud luua lähemat kontakti
kohalike seltskondlike org-idega. On trükitud
ja levitatud üleskutseid ümbruskonna noortele
kohalikesse seltskondlikesse org-idesse astu-
miseks. On püütud tüürida osak. tegevuseks
vajalikke ruume, kuid kahjuks tagajärjeta.

Liikmete arv tegevusaasta alul oli 18, nüüd
on see arv tõusnud 47-le.

Kohtla-Järvelt

Vähese ajavahemiku järele hakkas kevadel
teotsema meie osakonna naisvõimlemisrühm,
mille tegevust juhib hääde tagajärgedega
tubli asjatundja pr. Reimets. Kuna Narvas
korraldati ülevirumaalisi killamänge, siis võt-
tis varemmainitud rühm sellest täies koosseis-
us osa, lisaks meie mehed töid kõieveos ja
vägikaikas teise koha.

Päasündmestik langes aga 15. aug. s. a.
osakonna lipupidustusile, mille vaheajakuuna oli
14. aug. kohalikus rahvamajas pidu, kus lavas-
tati nrs. R. Randveer'i poolt „Vaikne kena
kohakene,” avakõne pidas nrs. A. Ülavere,
millele järgnesid muusikalised ettekanded.
Publikut kahjuks viibis peal vähe.

15. aug. s. a. pühapäeval halvast ilmast hoo-
limata toimus osakonna lipuõnnistamine. Jut-
lustas Iisaku kog. õp. I. Kuljus. Keskjuhatuse
esimees dir. A. Keller pidas hooga kõne,
andes lipu üle esimehele, teda väärkalt aus
hoidma manitsedes. Tervitusi ütlesid tööstuse
poolt dir. K. Luts ja orgide esindajad, lüües
naelu lipuvardasse. Lõppsõnas tänas nrs. R.
Randveer kõiki koosviibijaid ja palus osak. ju-
hatuse poolt vastu võtta suurim tänu.

Kuna samal päeval pidi korraldatama 11.
ringkonna võistlusi, siis lükati nad halva ilma
tõttu edasi 12. septembrile. Võistlusist võtavad
osa pääle korraldaja osakonna veel Jõhvi,
Kohtla ja Kukruse.

Härglas lipuõnnistamisel

Pühapäeval, 13. juunil korraldas Härgla
osakond samanimelise koolimaja õuel oma
lipuõnnistamise pidustused. Aktus,
samuti ka õhtune peoosa oli hästi korral-
datud ja jättis meeldiva mulje. Terve rida
tervitusi ja rohkesti lipunaelu lööduna var-
dasse kinnitasid omakorda seda tunnustust ja
hääd vahekorda, mida on võitnud osakond
14 aasta jooksul ümbruskonnas.

Osakonna juures töötavad eriti nimetamis-
väärselt näite- ja põllumajandusha-
ru ja rahvatantsurühm. Osakonna esi-
meheks on Joh. Vall ja teisteks juhatusliik-
meteks A. Kirsipuu, K. Sprenk, J. Ausmees ja
E. Mütärsepp.

ÜENÜ Kõnnu osakonnas

oli käesoleva aasta algul liikmete arv vähe-
nenud juba 7—8. Need ei jäänud aga ükskõik-
seks osakonna edaspidise saatuse suhtes ja or-
ganiseerisid seltskondliku kasvatusõpingi,
millest kujunes osakonnale uus tegevliikmete
hulk. Koondati tähelepanu ka noorte liikmete
juuretõmbamisele, mille kaudu õnnestus osa-
konda täiesti elujõuliseks muuta. Asuti näi-
dendi õppimisele, mis kohal menulik ette
kanti ja millega os. noorsoolased 25. juulil
külastasid Sikana-Aluste osakonda. Jalgrat-
tamatk Kehtna kodumajanduskooli oli osavõt-
jaterikas ja õnnestus kõigiti. Spordiharu on
pidevalt korraldanud harjutusi Kergu spordi-
platsil. Kavatsusel on veel lähemal ajal kor-
raldada kergejõustiku alal lühiajaline kursus.

A. Meikopi foto

Rahvarlietes maanoori kirjanik A. Mälgu kodukohast, Lümmadal, Saaremaal

Muljeid Jänedalt

Esimene üleriigiline maanoorte suvipäev Jänedal, Järvamaa ühes ilusamas paigas, on seljataga. Muljed sellest peaksid olema hääd nii noortele endile kui ka külalisile.

Meie, eestlased, korraldame viimasel ajal pidustusi ja päevi palju, võib olla liigagi palju — korraldame neid noortele ja vanematele. Kuid vähe on nende hulgas täiesti õnnestunud ja sisukaid suurpäevi.

Maanoorte päeva Jänedal tahaksin nimetada hästi õnnestunud päevaks. Siin ei puudunud see suur joon, mida vajame noorsootöös ja meie suurpäevadel. Esmajoones andis päevale selle joone meie lugupeetud riigivanema ilmumine noorte keskele. Mitte asjata pole Rootsis prints maanoorte suvepäevade peakõnelejaks ja aukülaliseks ja Itaalias võtab Mussolini kord aastas kuue seljast ning laseb paar tundi vilja masinasse. Selle riigijuhtide ilmumisega maatööga tegeleva rahva ja noorsoo keskele, antakse maatööle tema sümbolne ja õigustatud aukoht agraarmail. Ja vaevalt kusagil kontakt meie riigijuhi ja noorte vahel oleks nii otsekohene, nii tihe, kui ta seda oli Jänedal, kus maanoored riigivanemat tervitasid tõsiselt armastavast ja soojast südamest.

A. Meikopi foto

Samalt seisukohalt tuleb hinnata ka haridusminister Jaaksoni, põllutöökoja esimehe A. Jürmanni ja peatoimetaja A. Oidermaa pidustusile ilmumist ja sõnavõtte. Tähtsamgi kui algkool ja muud koolid on elukool. Ja sõnad, mida siin noored sädemetena viisid üle maa, tulid meestelt, kellel just palju elukooli.

Teine väga õnnestunud moment pidustusil oli ajaloolise joone esiletõstmine, mida saavutati vabaõhu-aktusega muistsel äsjaavastatud Jänedal suurlinnuses. Vaevalt ükski teine paik oleks nii sobiv, meie ajalooliste etappide demonstratsiooniks, kui seda on meie muistses suurusest usumatuil sõnul kõnelev endine suurlinnus. See efektiivne ühislaulude, mängu ja tantsuga põimitud lõkkeõhtu mõjus küll kõigile kaasakiskuvalt, vaimustavalt ja meeldesõbivalt.

Pidustused algasid laupäeval, 7. augustil avaaktusega, millele kohe järgnesid töövõistlused kõneoskuses, lüpsmises ja heintaimede määramises. Kahjuks toimusid võistlused ühel ajal ning nende ridade kirjutajal oli võimalus jälgida ainult kõnevõistlusi. Vaatleme neid teisel kohal.

Sellele järgnesid peale lõunavaheaja ees-

Hra riigivanem möödub Mõdriku majap. kooli õpilasist

kavad E. Idla ja Ujlo Toomi loengud meie rahvuslikust võimlemisest ja rahvuslikust omakultuurist demonstratsioonidega. Loenguteks koguneti kahte suurde küüni, kus kumbaski põhkudel istus umbes 1000 kuulaja ümber.

Vaheaegadel teostas ringhäälingu diktor Fr. Holm kokkutulnud noortele valjuhääldaja kau-du laulu õpetamist.

Järgnes vabaõhu aktus linnusel, kuhu mindi rongikäigus.

Pühapäeval järgnes aktuse osas teenete-märkide väljaandmine 35 teeneid osutanud maanoorte juhile, praost Pärli vaimulik kõne ja haridusminister Jaaksoni, esimees Jür-manni ja peatoimetaja Oidermaa kõned.

Pühapäeva õhtupoolik oli pühendatud riigi-vanema sõnavõtule ja E. Idla musterrühma esinemistele. Aktuse kordaminekule ja hääle mee-elolule aitas suuresti kaasa pühapäevane ilus ilm.

Maanoori võttis pidustusist osa üle 2000. Toitlustamist korraldasid Ambla põllumajan-duse ja Mödriku kodumajanduse koolid.

Üldmulje maanoorte suvipäevadest jäi parim.

Ja kui tulevikuks oleks mõningaid soove, näeksin esmajoones meeleldi, et niisugustele päevadele saaksid tulla tõesti kõik maanoored, milleks sõit nende tuleks anda kõi gile tasuta. Seda moodust, mida

eduga praktiseeritakse Hitleri ja Stalini riikides, peaks suutma kanda ka meie riik. Usun, ka kodujääjad noored oleks vajanud nende päevade elamusi. Ja saarlastel oli sõit läinud maksa viie krooni ümber isiku kohta.

Vast nende sõiduraskustega võib seletada ka, et päevadel vaid vähe märkas tööli-kult noori maanoori ja needki Jäneda lähemast lähikonnast Virumaalt. Kui Rootsis maanoorte keskmine vanus on 15 a. ja Soomes 14 a., siis seda just hingeelulistel põhjustel: just selles eas on noorel võist-lustung ja töötahe juurvilja kasvata-mise alal ja muus töös, mis enesest peab moodustama suure põllumajandusliku järe-kooli, kõige tugevam. Meil maanoorte ringide liikmete praegune keskmine vanus, 18 a. pole loomulik ja peaks ta siit langema allapoole.

Edasi näeksin neil päevadel tulevikus meel-sasti enam rahvariiet ja seda just enam ko-halikkku. Nüüd aga märkasin Valga kon-ven-dis Muhu riideid, Märjamaal Sõrve omi jne. Poleks paha ka kui töövõistlusi oleks enam ja neist võtaksid osa kõik maa-konnad. Nüüd aga püsis peokava esmajoones Tallinna jõudude abil ning tegelikult esinesid kõnevõistlusel ainult viie maakonna paremad.

Kuid pidustuste hääd tuju ja meeldivat üldmuljet see kõik ei seganud. A. Meikop.

Raikül last

ÜENU Raiküla osakonnas toimus uue lipu õnnistamine. Vaimuliku talituse pidas Rapla praost Liiv. Mängis Raiküla puhkpillide or-kester. Lauldi selleks trükitud laululehtedelt.

Lipu üleandmist toimetas ÜENU esimehe Kelleri asemel, kes oli takistatud ilmu-mast, ÜENU pääsekretär Aug. Meikop, kes lipu andis üle esimehele nrsl. J. Suugile! Loeti ette kirjanik H. Visnapuu poolt koos-tatud ÜENU liputöötus.

Tervitusi tähtsa päeva puhul töid Raiküla

vallavanem Kutsar, koolijuhataja Tam-m, isamaaliidu poolt Võmma, Kabala valla ja kooli poolt koolijuhataja Külvij. pt. orga-nisatsioonide esindajad.

Rahvast oli rohkesti ja ka vanemaid ini-mesi. Külalistena viibisid pidustustel pastor Seeseman ja noor usuteadlane Hugo Masing. Ettekandeid ilustas kohaliku Haridusseltsi laulukoor hra A. Tamme juhatusel.

Päev jättis kõigile väga meeldiva mulje.

M. A.

Tamsalus

on kestnud noortel hoogne tegevus osakonna asutamisel tänaseni ja mul on eriti heameel, et osakond astudes oma neljandasse tegevusaastasse ja valmistudes praegu oma 3. aastapäeva pidustusile, on tulnud välja võitjana kõigis neis raskusis, mis on tulnud elada üle asutamise- ja organiseerimisaastail. Oma tegevuses pole osakond kunagi kaldunud äärmustesse, on valinud kesktee ja ja viinud kord otsustatu kindlakäeliselt läbi. Osakonna juures töötab ka alates käesolevast aastast 12-liikmeline vanemate nõukogu koosseisus: mag. M. Öunmann (esimees), F. Meerits, E. Tubro, A. Maurer, E. Sooden, H. Tubro, A. Aherna, R. Pöld, J. Sookand, H. Raba, K. Lepna ja ja L. Puusepp.

Hinnatavat tööd on osakond teinud kirjan-duse, laulu-muusika ja rahvatantsu ning spordi alal. Kolm aastat on osakond annud välja oma ajakirja „Ühismõtted“, mille viimane number il-mus trükist Järva suvepäevade erinumbrina. Samuti tuldi 3 aastat järgimööda „Eesti Noo-ruse“ tellimisvõistlusil esikohale ja omati k. a. jääda v a l t K e s k j u h a t u s e r ä n d - a u h i n d. Sportlased on kaitsenud agaralt nii kergejõustiku kui ka talispordi rändauhindu.

Käesoleva aasta aprillis moodustatud Järva Keskkorralduse juhatusel ja selle tegevusest võtab osakond aktiivselt osa.

Osakonna juhatusse kuuluvad R. Olup, E. Tubro, A. Olmre, G. Väärt, H. Olup, K. Laar ja A. Siidre.

Osakonna neljandasse tegevusaastasse jõud-misel soovin tema juhtkonnale ja kõigile liik-meile püsivat töötahet ja rahulikku kuid kindlat teotsemist, et ma ikka ja jälle võiksin teist kuulda hääd ja tunda rõõmu kuuluda Tamsalu osakonna liikmeskonda.

O. U.

Lehtsesse asutati ÜENU osakond

Teisipäeval, 17. aug. toimus Lehtse Vab. Tulet. seltsimajas Lehtse ja ümbruskonna noorte nõupidamine, kus peale mõttevahetusi otsustati asutada ÜENU osakond. Avaldati soovi, et uus organisatsioon pööraks muuseas esmajärgulist tähelepanu spordile ja rahva-tantsule.

Ajutisse juhatusse valiti Alfred Jõela (esi-mees), E. Kristjansen, H. Liivandi, J. Endjärvi ja L. Raigna.

Uus osakond asub Lehtse alevikus sama-nimelise raudteejaama juures, postaadri.: Lehtse pk. 3.

Kolga-Jaanis

alustas osakond töötamist juba 1926. aastal ja terve rea aastate jooksul töötab osakond mitme haruga hääde tulemustega, kusjuures eriline tähelepanu oli pööratud karskusliiku-misele.

Viimased aastad pole olnud aga K.-Jaani osakonnal kõigiti õnnelikud. Mitme juhatus-liikme ja agara tegelase lahkumisega (O. Ibius j. t.) poeb salamahti osakonda tõsine kriis,

mille kõrvaldamiseks tehakse kord-korralt pin-gutusi ja selle tulemusena otsustavad aktiiv-semad K.-Jaani noored 1. aug. Kirikla pargis ühisel nõupidamisel, millest võtsid osa ka kohalikud õppejõud, tegevust jätkata ja süven-dada seda vaimu, mis valitses osakonnas aas-taid tagasi. Esimeses järjekorras otsustati alata kodukohaurimis- ja spordiharuga.

Paluperes

algas osakond jälle hoogsamat tegevust, kuna see vahepeäl oli mitmesuguseil põhjusil veidi soikunud. Juuli alul kokkukutsutud noored ot-sustasid koondada kogu ümbruskonna noored organisatsiooni juurde. Samal koosviibimisel valiti uus juhatus, kuhu kuuluvad L. Puusep (esimees), J. Akermann, A. Uuema, A. Pal-lar, A. Saar, F. Pihl ja H. Kase.

Porkunis

Kahtlematult kuulub Porkuni osakond meie tugevamate ja aktiivsemate osakondade hulka. Asutatud on osakond 30. jaanuaril 1921. aastal, nimetamisvääreks muutub aga tegevus alles 1931. a. — seega tervelt 10 aastat hil-jem. Et saada üldist pilti osakonna tööst, märgin vaid üksikuid kohti käesoleva aasta tegevusest. Haridusliidu instruktoriga juhatusel korraldati näitekursus, õpiti „Mikumär-dit“, mis ka lavastati ning peale nimetatu on veel lavastatud tervelt viis näidendit. Aprillis korraldati k a n g a k u d u m i s e kursus. Osa-konnal on laulukoor ja puhkpillide orkester, pillid muretseti käesoleval aastal — mõle-maid juhatas O. Saarep. Sportlased — nii naised kui mehed — harjutavad ja võist-levad kergetõustikus, tali-, vee- ja mängu-spordi alal. Omatakse ka mõningaid tähe-lepandavaid rekordeid. Osakonnal on oma maja, mida kasutatakse nii klubi kui ka peo-ruumideks ja suvel leiavad seal peavarju laste suveaia õpilased, kus peale õpetaja palga kannab muud kulud osakond.

Maja ümbruses ja järve kaldal on teotsetud hoolikalt kodukaunistamise alal, on püstitatud nägus suplushoone ja ra-jatud basseini, mille lõpuleviimiseks sotsiaalminister toetas 100 krooniga.

Majanduslik olukord on täiesti rahuldav. Kassa läbikäik aasta algusest kuni tänaseni on 1850 krooni, ees aga veel mitmedki suu-remad üritused.

Eduka osakonna juhatusse kuuluvad: R. Männiksaar (esimees), A. Kuut, E. Taits, J. Üsler, E. Oit, K. Kaasik ja J. Haugas. Osakond on võitnud ümbrus-konnas hää polehoiu ja kiitva tunnustuse.

O. U.

Pikavere-Suursoos

toimus 8. juunil osakonna asutamine. Koos oli 30 asjasthuvitatut, kes üksmeelselt kiitsid hääks uue osakonna asutamise, võttes selle nimeks — ÜENU Pikavere-Suursoo osakond.

Suursoo on uus asula, kus mõni aasta tagasi oli vaid soo ja raba, kuid nüüd on ker-

kinud siia suur keskus nägusate elamütega. Palju on näha siin noorperemehi, kes tulnud üks ühest teine teistest maakonnast, mitmed neist töötanud varemalt pikemaid aegu ÜENU ridadeski, osa, tulnud aga alles koolipingilt ja sukeldunud siia oma teadmiste rakendusile. Tahaks uskuda, et nad oma organisatsiooni — ÜENU osakonna — kaudu suudavad anda oma kodukülale veelgi enam sisukust, ühtekuuluvust ja tõsist vaimu.

Osakonna esimeheks valiti Tooma Sookultuurikooli äsjalõpetanud noorpõllumees E. Lipsmäe ja teisteks juhatusliigeteks: E. Teedla, J. Pappel, H. Post ja J. Lippe.

Uus osak. asub Harjumaal, Peningi vallas, lähem raudteejaam Aruküla; aadress: Pika-vere-Suursoo, Aruküla; telef. Raasiku 46 — II.

Alustest

ÜENU Sikana-Aluste osakonnas töötab 7 tegevusharu, kes võrdlemisi lühikese ajaga on saavutanud üsna nimetamisväärse töötulemusi. Kõige intensiivsemalt töötab spordiharu, kes võistluste kaudu on katsunud süvendada ringkonnavahelist koostööd, mis ka täielikult on õnnestunud. Näiteharu on samuti arendanud koostööd. Eriti head suhted on näiteharul Kõnnu osakonnaga, kellega korraldatakse vastastikuseid küllasõite näidenditega.

„Hõimu-, Välis-Eesti- ja Esperantoharu“ võltis omaks ülesandeks Eesti tutvustamise võõrkeelses ajakirjanduses (soome, esperanto), mis on leidnud juba praktilist kasutamist. Kirjavahetust välis-estlaste ja hõimurahvastega on püütud süvendada nii palju kui see võima- Peale selle hakati koguma pilte välis-estlastest ja hõimlastest, mis edaspidi kodu-uurimisharus moodustaks eriosakonna.

Kirjandusharu asutas liikmetevahelise raamatukogu, mis sügishooajal avatakse kasutamiseks. Ka kroonika kirjutamisega tehti algust.

Teised tegevusharud on samuti leidnud tunnistamist ja teinud kohapeal palju, kuid suureks miinuseks on kohaliku algkoolijuhataja vastutõtamine osakonnale. Kuigi osakonnal on õigus kasutada koolimaja ruume (tasuta), teeb koolijuhataja selleks kõiki võimalikke takistusi. Takistuste kiuste rühivad noored edasi, ja loodavad, et omisse traditsioonesse tardunud vastutõtajad kord omi vae- teid muudavad.

25. juulil korraldas ÜENU Sikana-Aluste osakond kohapeal suuremad võistlused kerge- jõustikus. Võistlejaid oli Sikana-Aluste, Rõusa, Väandra ja Tori „Võistleja“ osakondadest, Vilivere Tuletõrje Ühingust, Väandra Majan-

dusgümnaasiumist, Noorkotkaste Pärnu Ma- levast, Eidaperest, Suurejõelt ja mujalt. Ta- gajärjed kujunesid järgmisteks:

100 m: I Elmar Reier (S.-A.) — 12.0. 1500 m: I Vold. Lind — 4.51 (Väandra), Kaugus: I Elmar Tiitus (V) — 5.38. Kõrgus: I P. Järve (V) — 148. Kuul: I E. Tiitus — 10.84. Ketas: I Artur Jürissar (S.-A.) — 35.49. Oda: I Anton Soolaid (S.-A.) — 47.45.

Noortel: 60 m. I Ülo Laante — 8.4. 1000 m: I Ülo Tiismaa (S.-A.) — 3.14,2. Kaugus: I Vold. Pahlkla (S.-A.) — 5.23. Kõrgus: I Arnold Arujõe (S.-A.) — 1.38.

Õhtul oli Aluste koolimajas pidu kus ÜENU Kõnnu osakond kandis ette V. Lemberi 5. vaat. komöödia „Krat“.

8-da ringkonna võistlused Neerutis

Esmakordselt korraldas Neeruti osakond 8. aug. 8-da ringkonnavõistlused Neerutis, ilusas mõisa pargis, osakonna käes kasutada oleval spordiplatsil.

Uudset üritust oli tulnud vaatama rohkesti rahvast. Üllatusena tuli võitjaks Neeruti osa- kond, kuna senini peamiselt kõik ringkonna- võistlused ülekaalukalt võitnud Mädaapea osa- kond jäi teiseks. Neeruti osakond saavutas 161 punkti, Mädaapea 149, Vinni-Pajusti 40 ja Karitsa 4 punkti.

Paremaid tagajärgi: 100 m 1. J. Leinsalu (M.) 12,5 sek. 2. Veeborn (N) 12,6 sek. 3. E. Grünfeldt (M) 12,9 sek. 800 m 1. A. Merimaa (N) 2:16,3 sek. 2. Tiks (M) 2:26,4. 3. Udrik (M). 3000 m 1. Elm (V.-P.) 10:20,6 sek. 2. Põldma (N) 10:30 3. Kaldma (K). Kaugush. 1. Sendre (N) 5,83 m. 2. Sillo (M) 5,73. 3. Leinsalu. Kõrgush. 1. Leinsalu 1,70 m. 2. Lillo 1,65 m. 3. Veeborn 1,60 m. Teivashüpe 1. Leinsalu 3,00 m. 2. E. Grünfeldt 2,80 m. 3. Rinde (M) 2,70 m. Kuulitõuge 1. Veeborn 12 m. 2. Leinsalu 11,44 m. 3. E. Grünfeldt 10,35 m. Odaheide 1. Veeborn 44,42 m. 2. A. Lillo 38,34 m. 3. E. Grünfeldt 37,59. Kettaheide 1. Lillo 37,50 m. 2. O. Lillo (N) 36,14 m. 3. Veeborn 32,36 m. 400×300×200×100 m teatejooksus 1. Neeruti I meeskond aeg 2:19,9 sek. (on parem maasakondade rekordist) 2. Mädaapea I meesk. 2:21,2. 3. Neeruti II meeskond.

Noorte aladel 60 m 1. Normann (N) 8,2 sek. 2. Veidenbaum (V.-P.) 8,5 sek. 3. Kukk (M). 1000 m 1. Vall (V.-P.) 3:05,4 2. Mõök (N). 3:12,5. 3. Leht (N). Kõrgush. 1. Balder (N) 1,45 m. 2. Veidenbaum 1,35 m. 3. Suviste (N) 1,30 m. Kaugush. 1. Veidenbaum 5,10 m. 2. Balder 5,06 m. 3. Kukk (m). 4,98 m. Kuulitõuge 1. Suviste (N) 13,04 m. 2. Veidenbaum 12,45 m. 3. Hiimäe (V.-P.).

Tegev-toimetaja: Vold. Vent. Vastutav toimetaja: Aug. Meikop. Toimetuse sekr.: H. Tarand.

Toimetus: Erika Viirsalu, Arvi Moor, Hugo Lepik, Hugo Viires, Oskar Uudeküll.

Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus.

Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lembitu 20.

Tellimise hind:

Kodumaal, Lätis ja Leedus: aastaks kr. 2.50, poolaastaks kr. 1.50, kolmeks kuuks 75 senti, kuus 30 senti. Mujal: aastaks kr. 4.—, poolaastaks kr. 2.—.

Trükikoda „Estotruk“, Tallinn, S. Karja 8. 1937. a.

Juba 9-dat aastat jätkab ilmumist ajakiri

EESTI NOORUS

Sisukuselt, väärtuselt on ajakiri seni pidevalt tõusnud. Tema mitmekülgsus ja huvialade laius on ainulaadne. Olles noorsooloomingu avaldajaks, noorsooküsimuste küsiteljaks ja kõigis muudes kultuuriküsimustes kaasalööjaks ning eessammujaks on „Eesti Noorus“ leidnud tunnustust nii kodu- kui välismaal!

EESTI NOORUS 1937.

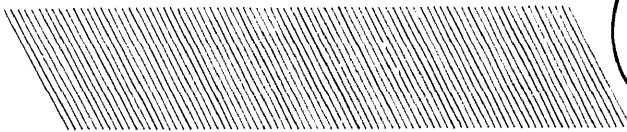
ilmub iga kuu 29. päeval ja maksab aastas Kr. 2.50, veerandaastas Kr. —.75, üksiknumber 30 senti. Välismaale tellides aastas 4.— ja poolaastas 2 krooni.

„Eesti Nooruse“ kaastööliseks on 1937. ning eelmistelgi aastatel kogu Eesti avaliku ja kultuurilise elu silmapaistvamad juhid ning tegelased.

TRÜKIKODA ESTOTRÜKK

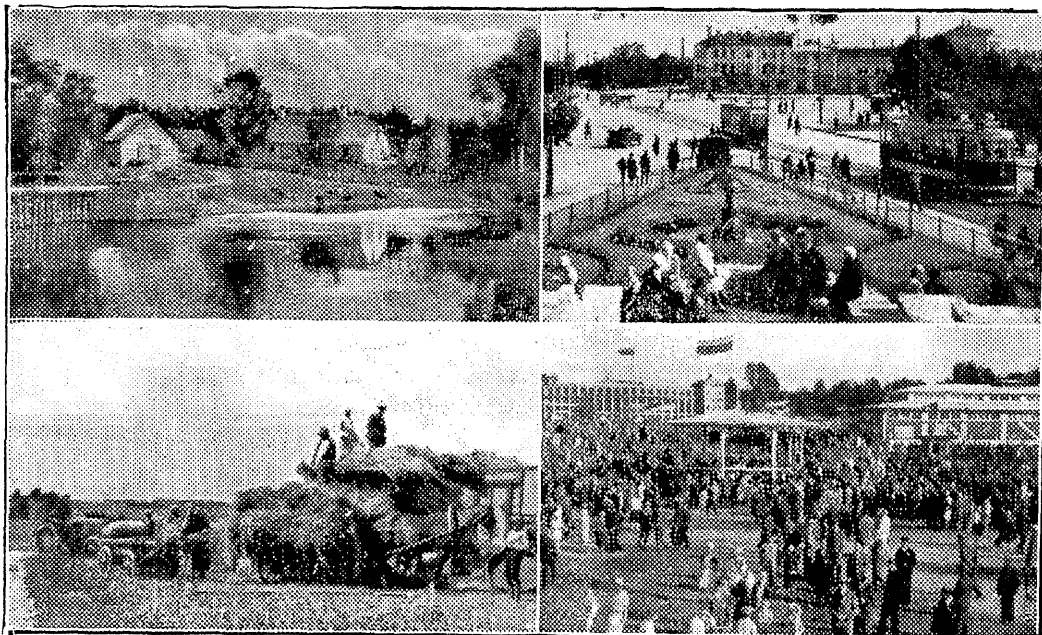
TALLINN, SUUR KARJA 8

MASINALADU, AUTOMAAT TRÜKIMASINAD JA MOODSAD KIRJAD GARANTEERIVAD HEA, KIIRE JA MÕÖDUKATE HINDADEGA TÖÖ

TELEFON 445-25

Hind 30 senti

Maal, linnas ja alevis

igaüks oma parimaid töö-
saavutusi austaja tarvitab
omatööstuse ETK meistersuitse

AHTO
TURIST
KULDMEDAL